

Foto Tamino Petelinšek / STA

Spominska svečanost v Kočevskem rogu

Papeževe besede

Dober kristjan seje upanje

“Kristjan je sejalec upanja, Sveti Duh pa nam ne daje samo zmožnosti, da upamo, ampak da smo prav tako 'sejalci upanja', da smo torej tudi mi - kakor On in zaradi Njega - 'parakliti', torej tolažniki in branilci svojih bratov”, je dejal sveti oče Frančišek na Binkošti. Dodal je, da kristjan lahko seje tudi bridkosti, zmedo, a potem ni kristjan. Dober kristjan namreč seje upanje: seje olje upanja, dišave upanja in ne kisa grenkobe in obupanosti. “Naše besede in naši nasveti, naš način delovanja, naš glas, naš pogled bodo zato prijazni in pomirjujoči”, je še dodal. “Predvsem revni, izključeni in neljubljani potrebujejo nekoga, ki bo zanje postal paraklit, torej tolažnik in zaščitnik. Kakor to počne Sveti Duh za vsakega med nami, tako moramo tudi mi početi za ljudi, ki to potrebujejo, ki najbolj trpijo!” je še poudaril sveti oče, ki je še navedel besede Benedikta XVI.: “Energija, ki je zmožna premikati svet, ni anonimna in slepa sila, ampak je delovanje Božjega Duha, ki veje nad vodami od začetka stvarjenja”.

Volilni poziv Slovenske skupnosti - Gorica Volimo kandidate SSK!

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, je imela v mandatu, ki se končuje, tri občinske svetnike. Walter Bandelj, Marilka Koršič in Božidar Tabaj so nastopali v opoziciji, najprej v sklopu svetniške skupine Demokratske stranke, nato pa so ustanovili samostojno svetniško skupino Slovenske skupnosti. To je pomenilo precejšen zalogaj dodatnega dela, a vsekakor je bil to pomemben signal, da lahko Slovenci samostojno nastopamo kot politični subjekt. Volitve, na katere smo poklicani v nedeljo, 11. junija, bodo tokrat izredno pomembna preizkušnja

tako za našo stranko kot za celotno slovensko narodno skupnost v Gorici in Krmini. Slovenska skupnost se je preko goriške sekcije in pokrajinskega tajništva odločila za podporo županskemu kandidatu Robertu Colliniju. Njegove goriške in slovenske korenine, njegova strokovna priprava in zavzetost, da se mesto izvleče iz dolgoletnega mrtvila, so nas prepričale, da je prava oseba za nov začetek. In to še predvsem, ker se je odločno zavzel za obnovitev rajonskih svetov, ki jih je ravno ta desnosredinska politična opcija zaprla in pustila teritorij na cedilo.

/str. 3

V občinah, kjer se izvaja zaščitni zakon za Slovence Upravne volitve 2017

Upravne volitve v nedeljo, 11. junija 2017, bodo na vsedržavni ravni zajele nekaj več kot tisoč občin, od teh jih je 27 v naši deželi, potekale bodo sočasno po vsej državi, saj se je Furlanija Julijska krajina odločila, da bo preizkušnjo izpeljala na isti dan. Spričo svojega avtonomnega statuta bi naša dežela lahko izbrala tudi drugačen datum. V FJK bi lahko le v dveh od 27 občin prišlo do drugega kroga, in sicer da bodo volilni upravičenci poklicani na volišča tudi 25. junija. To bi se zgodilo, če v prvem krogu v nedeljo, 11. junija, nobeden od županskih kandidatov ne bo

prejel več kot 50 odstotkov glasov tistih, ki se bodo udeležili volitev. Omenjeni občini, ki to premoreta, ker štejeta več kot 15 tisoč prebivalcev, sta Gorica, ki ima nekaj manj kot 35 tisoč prebivalcev, in Azzano Decimo na Pordenonskem, ki jih ima nekaj več kot 15 tisoč. V resnici v Azzanu Decimu drugega kroga ne bo, saj bodo volilci že v prvem krogu izbirali le med dvema kandidatom. Poglejmo, kako bomo volili po pokrajinah oz. v občinah, ki spadajo v seznam 32 uprav, kjer se izvaja zaščitni zakon za slovensko narodno skupnost.

/str. 3

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

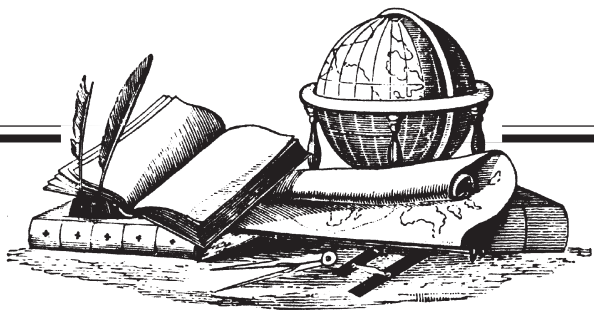
PARRUCCHE
Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

**OPRAVI NAKUP ZA VSAJ 25 EVROV...
IN PO SVOJI IZBIRI BOŠ
LAHKO KUPIL VELIKO
PROFESIONALNIH
PROIZVODOV
PO 1 evro!**

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

V dolinah Fassa in Badia večjezično šolstvo že obstaja in se razvija

Tako se Ladinci v šoli učijo treh jezikov

Prizadevanja za ustanavljanje trijezičnega šolskega sistema v Kanalski dolini se nadaljujejo. Od torka, 9., do četrтка, 11. maja, so predstavniki ustanov, ki so januarja v Beneški palači v Naborjetu podpisale skupno resolucijo o večjezičnem

nemško govorečih Kanalčanov Kanaltaler Kulturverein in Sks Planika. S pisno noto je vsekakor predsednik društva Kanaltaler Kulturverein, Alfredo Sandrini, izrazil podporo vsem pobudam v prid ustanavljanju trijezične šole.

Delegacija je tako v sredo, 10.

a je ladinščina vsekakor prisotna – je še druga večjezična smer, v kateri poučujejo več predmetov v ladinščini, nemščini in, od tretjega razreda naprej, angleščini. Od šolskega leta 2015/2016 so namreč šolsko ponudbo prilagodili smernicam pokrajinske šolske reforme, ki stavi na trijezičnost v italijanščini, nemščini in angleščini. Pobudo za to reformo je dal sam pokrajinski predsednik Ugo Rossi. V dolini Fassa so jo prilagodili svojim potrebam z večjezičnim modelom, v okviru katerega italijanščino, matematiko in verouk poučujejo v italijanščini, ostale predmete pa v ladinščini ali nemščini v prvem in drugem razredu ali še v angleščini od tretjega razreda naprej. V razredih so učenci zelo ustvarjalni. V četrtek, 11. maja, je delegacija obiskala šole v dolini Badia, ki se nahaja v pokrajini Bocen in kjer Ladinci uživajo verjetno najvišjo stopnjo zaščite v Italiji. Obiskovalci so si ogledali višje in srednje šole v kraju La Villa/La Ila/Stern, kjer sta jih

V otroškem vrtcu v kraju Badia

šolstvu, bili vabljeni na izlet v dolini Fassa in Badia, da bi bolje spoznali tamkajšnja večjezična šolska sistema. Zanimanje zanju je sicer vzbujal novembra lani poseg Rolanda Verre, ladinškega šolskega skrbnika v pokrajini Bocen, v okviru posveta, ki sta ga organizirali Združenje Don Eugenio Blanchini in Združenje Don Mario Cernet. V dolinah Fassa in Badia se pouk odvija v italijanščini, ladinščini in nemščini. Ladinščina je manjšinski jezik, ki je zelo podoben furlanščini in retoromanščini, s katerima sestavlja skupino retoromanskih jezikov. Ladinščino govorijo v pokrajinah Trident (v dolini Fassa), Bocen (v dolinah Gardena in Badia) in Belluno (v občinah Livinallongo del Col di Lana in Colle Santa Lucia). Izleta v dolini Fassa in Badia so se udeležili župan Boris Preschern za Občino Naborjet-Ovčja vas; odbornica za

maja, najprej bila na ladinškem večstopenjskem zavodu Scuola ladina di Fassa v kraju Pozza di Fassa/Poza. V okviru omenjenega zavoda delujejo vsi otroški vrtci,

Giorgio Banchig, Anna Wedam, Nadia Campana, Claudia Canins in Boris Preschern

osnovne, srednje in višje šole v (dvojezični) dolini Fassa. Obiskovalcem je značilnosti in razvoj krajevnega šolskega sistema predstavilo samo učno osebje s šolsko ravnateljico

sprejeli ravnateljici Monica Moroder in Claudia Canins. S tem, da srednje in osnovne šole v dolini Badia delujejo v okviru istega večstopenjskega zavoda, je Caninsova obiskovalce spremljala še v osnovno šolo Badia. Popoldne je delegacija obiskala še otroški vrtec Badia/Badia/Abtei, kjer jo je sprejela Ingrid Mussner, koordinatorica za otroške vrtce. V pokrajini Bocen je za šolsko ponudbo pristojna sama pokrajina, ki uživa višjo stopnjo avtonomije v primerjavi s pokrajino Trident. V šolah, ki se nahajajo na naseljenem območju ladinške manjšine, se poučevanje predmetov odvija paritetno. Tako nekatere predmete poučujejo v nemščini in nekatere v italijanščini. Ladinščina je vsekakor prisotna od otroškega vrtca do višjih šol, bodisi kot predmet bodisi kot učni ali pomočni jezik. Še posebej zanimivo je za delegacijo bilo obiskati enega izmed otroških vrtcev, kjer se pouk odvija en teden v italijanščini, en teden v nemščini in en teden v ladinščini izmenično.

V osnovni šoli v kraju Pozza di Fassa

kulturo Nadia Campana za Občino Trbiž, predsednica Anna Wedam za Združenje Cernet in Svet slovenskih organizacij v videnski pokrajini in predsednik Giorgio Banchig za Združenje Blanchini. Zaradi drugih obveznosti se izleta nista udeležila predstavnika društva

Mirello Florian na čelu. Udeleženci so si med drugim lahko ogledali potek pouka v posameznih razredih. Za obiskovalce je bil še posebej zanimiv potek pouka v tamkajšnjih osnovnih šolah, kjer obstajata dve različni smeri. Ob navadni – v okviru katere prevladuje italijanščina,

Na fotografiji, ki je bila posneta v Gorici konec minulega tedna na priložnostnem nogometnem igrišču, so fantje klasičnega liceja Primož Trubar iz Gorice in nekdanji dijaki te goriške šole, ki so se srečali na že 21. nogometni tekmi med nekdanjimi licejci in sedanjimi. To je najlepši primer, da ima klasični licej Primož Trubar močno, prepoznavno identiteto, saj gre za lepo druženje, pri katerem ni toliko pomemben izid nogometne tekme, kot je pomembno dejstvo, da se "klasiki" radi srečujejo tudi izven šolskih, obveznih dejavnosti. Ker je danes v "vsegluharskih" odnosih, tudi v šolstvu, vse premalo iskanja identitete posameznih šol, z veseljem povemo, da na Goriškem "klasiki" še vztrajajo in je vsako leto ob koncu šolskega leta prijetno, ko priredijo nogometno tekmo, ki ji pravijo kar "licejci-exlicejci". Po tekmi imajo vsi skupaj piknik in druženje. Tako je bilo tudi letos. Čestitamo!

SSO - SKGZ

Krovni organizaciji SKGZ in SSO bosta deželnemu odborniku Torrentiju predložili skupni predlog popravkov kriterijev financiranja slovenskih primarnih ustanov. Dokument upošteva tudi predloge, ki so jih iznesle same primarne ustanove v usklajevalnih delovnih skupinah. Na srečanju deželnih vodstev krovnih organizacij, ki je potekalo v KB centru v Gorici, so poleg teme financiranja obravnavali tudi druge argumente, ki so na dnevnem redu naslednje seje deželne posvetovalne komisije, ki se bo sestala 9. junija v Trstu. Predsednika Rudi Pavšič in Walter Bandelj sta poročala o pobudah, ki sta jih sprožila glede vprašanja uvedbe večjezičnega šolanja v Kanalski dolini, in o srečanju z odgovornim pri Deželnem uradu za slovenske šole Igorjem Giacominiem. Potrebno je izdelati čimbolj enovit predlog, ki mora sloneti na izhodiščih zaščitnega zakona, zato se bo na to temo moralo sestati manjšinsko zastopstvo.

Vodstvi krovnih organizacij podpirata prizadevanja za obnovo stadiona Prvi maj, ki mora dobiti vsemanjšinsko razsežnost in postati osrednje slovensko športno središče v Trstu. Strokovnjakom bo zaupana naloga, da preučijo tudi najprimernejšo rešitev

lastninskega vprašanja nepremičnine, ki bo predmet investicije nekaj milijonov evrov. Sredstva naj bi črpali iz rezerv, ki so nastale v zadnjih letih zaradi neuporabljenih sredstev iz nekaterih členov zaščitnega zakona. Kadrovska in vsebinska vprašanja Slovenskega stalnega gledališča je treba reševati z dialogom in dogovarjanjem. Novo vodstvo SSG bo moralo izdelati srednjeročno razvojno strategijo naše osrednje kulturne ustanove, ki naj vsebuje tako finančne kot umetniško-vsebinske rešitve, ki bodo privabile v gledališče čimveč obiskovalcev in bodo okrepile zasidranost teatra v obmejnem prostoru. Tu bo odigralo pomembno vlogo tudi Društvo slovensko gledališče, ki je eden od ustanovnih članov SSG. Na srečanju deželnih vodstev SKGZ in SSO so se dogovorili, da bodo v kratkem predstavili skupni servis za uveljavljanje pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji. Šlo bo za svetovalnico, ki bo posebej pozorna pri uveljavljanju pravic posameznikov, za utrjevanje jezika v javnosti ter za vidno dvojezičnost tako v javnem kot v zasebnem sektorju. SKGZ in SSO bosta jeseni izdali skupno brošuro, v kateri bo predstavljena bogata stvarnost manjšinskega organiziranega sveta.

Povejmo na glas

Za čimveč dobrih odločitev

Nenehno se odločamo in sprejemanje odločitev je ena temeljnih značilnosti našega življenja. Odločamo se osebno, se pravi, kar se tiče naših odnosov z bližnjimi in to tudi tedaj, kadar ničesar ne spremenimo, saj to pomeni, da smo odklonili druge smeri. Odločamo se toliko bolj v kolektivnem smislu, ko se kot družba, država, narod opredeljujemo med tem ali onim skupnim stališčem, oziroma smo poklicani na volilno izbiro. Tedaj oddamo glas svojega prepričanja zase in za vse skupaj, za vse skupaj in zase. In prav te dni bo teh klicev kar nekaj, še prej pa nikakor ne moremo mimo odločitve Združenih držav Amerike, ki v osebi predsednika Donalda Trumpa izstopa iz obveznosti Pariškega podnebne sporazuma. V tem primeru smo bili postavljeni pred dejstvo osupli, kako se lahko ena od najvplivnejših držav sveta, če že ne najvplivnejša, odreče soodgovornosti za zdravje našega planeta in s tem vseh ljudi. To je gotovo zelo slaba odločitev. Tu je treba dodati, da je Trump jasno razkril značaj velikih kapitalov, ki jih predstavlja - slednje zanima le dobiček, varstvo okolja je potrata denarja. Volitve pa so v Veliki Britaniji, kjer naj bi volilci dodatno podprli izstop iz Evropske unije. Več kot zaželen bi bil preobrat, saj je brexit za neslajvo ena najbolj škodljivih odločitev, ki so se zgodile v novem obdobju. Ena najbolj škodljivih zato, ker izhaja iz vse bolj nenaklonjenega odnosa dela angleškega prebivalstva ne samo do pribežnikov, ampak tudi do prisel-

jencev iz še posebej vzhodnoevropskih držav. Volitve so nadalje v Franciji, ki bodo ugodne in s tem dobre le v primeru, če bo predsednik Macron skupaj s somišljeniki utrdil ali vsaj obdržal prepričljivo prednost. V nasprotnem primeru bo spet dvignil glavo zelo grob populizem, ki se sklicuje na ljubezen do domovine, v imenu katere želi rušiti Evropsko unijo. To je sploh najslabši možni namen, saj je Evropska unija prijateljstvo med njenimi narodi, ki ga je stara celina iskala stoletja. Izid volitev, ki bi spet odprl vrata rušenju Evrope, bi bil škodljiva odločitev. Volitve so slednjič še v Italiji in kar je dodatno pomembno - v Gorici. Enako kot kjer koli drugje si želimo, da bi se kolektivna izbira opredelila za takšno prihodnost, ki bo koristna za vse. V primeru Gorice na srečo ne moremo govoriti o nevarnosti te ali one odločitve, razmere so politično razvejane, a daleč od skrajnosti. Prav umirjeno stanje v mestu ob Soči je zato lahko botrovalo močni razpršitvi kandidatov naše narodne skupnosti, kar ni dobro in zahteva globljo analizo. Pač pa si kot narodna skupnost, ki je vpliven del goriške stvarnosti, med drugim želimo še večjega sodelovanja z bližnjo Novo Gorico, saj je neuradni pretok med mestoma vse večji. Želimo si tudi ponovne oživitve rajonskih svetov, ki so bili pomembni za celotno prebivalstvo. Pri tem verjamemo, da bodo naši volilci dali svoj glas tistim svojim kandidatom, ki za imenovanimi željami zares trdno stojijo.

Janez Povše

S 1. strani

Upravne volitve 2017 ...

Na Tržaškem: Devin Nabrežina

Na Tržaškem bodo obnavljali le eno občino, ki je ena izmed naših zgodovinskih slovenskih uprav, slovenska narodna skupnost je tu zgodovinsko prisotna in daje občinskemu ozemlju svoj pečat. Občina Devin Nabrežina šteje 8.500 prebivalcev, občinska stavba domuje v Nabrežini, občinsko ozemlje premore več vasi, ki se razprostirajo med Krasom in morjem, od Sesljana, Križa in Ribiškega naselja do Cerovelj, Medje vasi, Prečnika, Praprota, Štivanja, Trnovce, Vižovelj in novonastalega turističnega naselja Portopiccio. Leta 2012 je na volitvah zmagal predstavnik leve sredine Vladimir Kukanja, ki se je po enem mandatu odpovedal kandidaturi, njegovega imena ni niti med kandidati za občinski svet, medtem ko nastopajo nekateri njegovi odborniki in občinski svetniki. Za župansko mesto se tokrat poteguje pet kandidatov oz. kandidat, ki jih podpira 13 list, na katerih je 173 kandidatov za občinski svet, ki premore 16 mest. Poglejmo podrobneje: Federico Barbieri je kandidat treh list, in sicer Liste za zaliv, Združeni za Devin Nabrežina in Zelenih; Martina Svetlič je kandidatka občanske liste Za Kras; Daniela Pallotta je kandidatka enotne desne sredine, podpira jo pet list, in sicer

Forza Duino Aurisina, Rivolta Duino Aurisina, Fratelli d'Italia-Alleanza nazionale, Severna liga in Liste Ret-Autonomia responsabile; Mitja Ozbič je kandidat leve sredine, v podporo ima tri liste, in sicer liste Skupaj, Stranke Komunistične prenovne Evropska levica in Demokratske stranke; Lorenzo Celic je kandidat Gibanja petih zvezd.

Na Goriškem: Gorica

V goriški pokrajini bodo na volišča šli volilni upravičenci štirih občin, med katerimi je Gorica tista, ki bo v deželnih političnih krogih najbolj odmevala. V vsakem primeru bo posoško mesto junija imelo novega župana, saj desnosredinski Ettore Romoli po dveh mandatih ne more več kandidirati. Za njegovo mesto se ponuja kar devet županskih kandidatov. Na prvem mestu na glasovnici bo kandidat Združene levice Roberto Criscitello, stranka je tudi edina lista, ki ima slovensko-italijanski naziv. Na drugem mestu je edina ženska županska kandidatka Ilaria Cecot, ki jo podpira lista Articolo 3 Gorizia sociale, tretji na seznamu je Giancarlo Maraz, kandidat Gibanja petih zvezd, nakar je tu kandidat desnice, Movimento popolare degli italiani Gorizia, Franco Bertin, na petem mestu je Federico Portelli, ki ga podpirata dve občanski listi, in sicer Borghi in Gorizie, Andrea Picco je

kandidat goriškega Foruma, za njim je kandidat desne sredine Rodolfo Ziberna, ki ima ob sebi kar osem list, strankarskih in občanskih: Aiutiamo Gorizia, Unione di cen-

devetem mestu je še kandidat leve sredine Roberto Collini, ki ga podpirajo štiri liste, tudi v tem primeru strankarske in občanske, in sicer Demokratska stranka, ki ima tudi trojezični naziv Guriza Gorizia Gorica, Percorsi goriziani, Gorizia e' tua in Gorizia 100 sogni.

Vsega skupaj torej 20 list, ki premore kar 665 kandidatov za občinski svet, na razpolago

županja, Slovincem naklonjena predstavica Demokratske stranke Elisabetta Pian, ne more več kandidirati. Zanimivost tokratnih volitev je v tem, da dva županska kandidata izhajata iz leve sredine, tretji pa je blizu Gibanju petih zvezd, kar pomeni, da desne sredine tokrat ni, strankarskih simbolov niti. Poglejmo podrobneje imena: Barbara Perazzi je kandidatka li-

šteje 12 mest.

Tipana

Čisto drugačna zgodba se piše v Tipani, občini, ki šteje nekaj več kot 600 prebivalcev, pred enim stoletjem jih je premo-gla 3.700. Med vasmimi in zaselki so na tem koncu še Viškošča, Prosnid, Brezje in Plestišča. V Tipani bi moralo do volitev priti leta 2019, a se je med upravno potjo levosredinskega župana Claudia Grassata v politični večini zapletlo, župan in odbor sta morala odstopiti, avgusta lani pa je na županstvo prišel komisar, ki ga je imenovala deželna. Med kamni spotike politične debate je bilo tudi vključevanje občine v medobčinsko zvezo, o kateri je nato odločal komisar.

Volilni upravičenci v Tipani bodo imeli na voljo tri županske kandidate. Alan Cecutti je bil pred prihodom komisarja podžupan, je predsednik Kmečke zveze za videmsko pokrajino, podpira ga lista Noi il fiume e la montagna; strankarski kandidat Luca Plozner z listo Fratelli d'Italia - Alleanza nazionale se je v volilno areno prikazal neapovedano, za župansko mesto se poteguje tudi Natascia Comelli, ki je bila doslej opozicijska občinska svetnica, podpira pa jo lista Gente nuova per ricominciare.

Trbiž

Poglejmo še v Kanalsko dolino, kjer bodo obnavljali glavno upravo tega območja, in sicer Trbiž. Občino na tromeji, ki šteje približno 4.300 prebivalcev, že tradicionalno vodi desna sredina, kar velja tudi za sedanjega župana Renata Carantonija, ki zaključuje svoj drugi mandat in ne more več kandidirati. V desni sredini tokrat niso našli skupnega jezika, Forza Italia in Fratelli d'Italia se volilcem ponujata z dvema kandidatom, Severna liga pa se je dogovorila s Forza Italia in svojo kandidata nima. Poglejmo podrobneje: Franco Baritussio je med leti 1997-2007 bil dva mandata trbiški župan, dva mandata je bil tudi deželni svetnik, podpira ga lista Fratelli d'Italia - Alleanza nazionale Vivi Tarvisio; predsednik deželne smučarske zveze Franco Fontana je bil član trbiške uprave v osemdesetih letih, podpira ga občanska lista Rilanciamo Tarvisio, zanj se je izrekla tudi leva sredina; Renzo Zanette je trbiški podžupan, njegovo kandidaturu podpira Carlantonio, nastopa torej v luči kontinuitete upravljanja, podpirata ga dve listi, in sicer Forza Italia in Severna liga.

Delež Slovencev in Nemcev je danes na Trbižu znatno manjši kot pred enim stoletjem, za Slovence so v občini pomembne predvsem Žabnice s Svetimi Višarjami, ob njih so še vasi Rabelj, Kokovo, Bela Peč, Rute. V 6. členu statuta občina priznava prisotnost slovenske in nemške manjšine in rabo nemškega, slovenskega in furlanskega jezika.

Če ostajamo na Videmskem, bodo volitve tudi v Linjanu in Červinjanu, Buji in Taržizmu, če omenimo le večje realnosti. Na Pordenonskem pa bodo obnavljali 9 uprav, med temi so Aviano, Casarsa, Maniago in Prata.

tro, Severna liga, Forza Italia, Fratelli d'Italia, Popolo di Gorizia, Stranka upokojencev in Autonomia responsabile; Silvano Gaggioli je kandidat občanske liste Gorizia c'e'; na

pa je 40 mest občinskih svetnikov.

Krmin

Ob Gorici bo zanimivo politično soočenje tudi v Krminu. Občina šteje 7.400 prebivalcev, ob glavnem naselju je za Slovence zanimiv Bračan, kjer domuje slovenska osnovna šola, ob njem pa predvsem slovenska zaselka Plešivo in Ceglo. Na Krminskem se prepletata furlanski in slovenski jezik, občina je vključena v območje zaščite za Furlane in Slovence. Občino je dva mandata vodil levičar Luciano Patat, zgodovinar in šolnik, avtor številnih monografij predvsem o fašizmu, po dveh mandatih ne more več kandidirati. Za njegovo mesto se potegujejo trije kandidati, ki jih podpira pet list, na nobeni od teh ne nastopajo strankarski simboli.

Kontinuiteto z dosedanja upravo predstavlja dosedanja podžupanja Lucia Toros, ki jo podpirata dve občanski listi, in sicer Uniti per Cormons in Progetto per Cormons, na katerih nastopajo tudi Patat in nekateri nekdanji odborniki; na drugem mestu je Simone Bressan, ki ga podpira občanska lista SiAmo Cormons in je s političnega vidika nov obraz, protikandidat desne sredine, ki se tokrat prvič predstavlja enotno, pa je opozicijski občinski svetnik Roberto Felcaro, ki ga ravno tako podpirata dve listi, in sicer Direzione Cormons in Start.

Zagraj

Na Goriškem bodo volilni upravičenci obnavljali še drugo upravo, ki je s slovenskega gledišča zanimiva, in sicer občino Zagraj. Ta šteje približno 2.200 prebivalcev in premore nekaj slovenskih zaselkov, točneje Petovlje, Zdravščine in Ušje, kjer se izvaja vidna dvojezičnost, za kar je občina vključena v seznam 32 občin, kjer se izvaja zakon 38/01. Dosedanja

in preference koncentrirali na kandidate in liste, ki imajo realno možnost zmage in izvolitve. Za SSK je to lista GORIZIA 100 SOGNI in trije kandidati Walter Bandelj, Marilka Koršič in Marko Zavadlav. Pri tem izkoristimo možnost, da oddamo dve po spolu različni preferenci: BANDELJ / KORŠIČ v Madonnina del Fante, v Ločniku, v Podgori in v Pevmi-Oslavju-Štmavru; KORŠIČ / BANDELJ v Stražcah, v Placuti-Sveti Gor, v Gorici center in Podturn-Sv. Ana; ZAVADLAV / KORŠIČ v Štandrežu in v Rojcah.

V Krminu pa se je SSK odločila, da podpre slovenskega rojaka in priznanega vinogradnika Davida Buzzinellija, ki kandidira na občanski listi Direzione Cormons v podporo županskega kandidatu Robertu Felcaru. Davida Buzzinellija je potrebno odločno podpreti,

Marilka Koršič

sti Gorizia 100 sogni, ki ima v volilnem znamenju tudi simbol lipove vejice. Lista se predstavlja Goričanom kot konkretna možnost, preko katere se lahko

S 1. strani

Volimo kandidate SSK!

Župan Ettore Romoli je sklenil svoj drugi mandat in ne more več kandidirati. To pa je prava priložnost, da v Gorici obrnemo stran in začnemo znova.

Ponovno pa smo torej tudi poklicani, da z vsemi našimi glasovi izvolimo predstavnike Slovenske skupnosti v goriški občinski svet, ki se bodo zavzemali za dobro vseh občanov, za povečanje števila rojstev in prijazno družinsko politiko, za socialni in gospodarski razvoj, za vsem dostopno in čezmejno zdravstvo, za spoštljivo upravljanje s teritorijem, za kulturo sožitja. Pri vsem tem pa bodo še posebno pozorni do spoštovanja in uveljavljanja pravic, ki so nam zakonsko zagotovljene: enakopravnost slovenskega jezika v javnosti in javni upravi.

Kandidati SSK Walter Bandelj,

Walter Bandelj

Marilka Koršič in Marko Zavadlav pa bodo nastopili na občanski li-

uresničijo vse tiste njihove potrebe, želje in, zakaj ne, tudi sanje, da se bo naše mesto spremenilo v prostor, kjer je naš resnični dom. Zmaga na volitvah pa je mogoča, če volimo modro ter pametno in ne razpršujemo glasov. Ne dajmo se zavesti od velikega števila županskih kandidatov in še večjega števila kandidatov za občinski svet, med katerimi je tudi precejšnje število Slovencev. Mest na razpolago v goriškem občinskem sve-

tu je le 40 in Slovenci bomo v njem zastopani, če bomo glasove

Marko Zavadlav

ker predstavlja slovensko stvarnost na Krminskem.

Pogled iz klopi

Šmarnice zasebno

Pogled laika proti oltarju je včasih malce drugačen od tistega z one strani, ki gleda proti cerkvenim klopem. Pogovor o tem pa včasih rodi kaj zanimivega. S soprogo sva si vsako leto želela otroke voziti k šmarnicam, česar nama praktično nikoli v petnajstih letih ni uspelo. Vzrokov je bilo veliko: sedem kilometrov vožnje od Manžana do Kopra, polna in plačljiva parkirišča, pozna ura glede na družinski urnik. V najinem otroštvu teh problemov ni bilo: k šmarnicam smo hodili peš, ker smo živeli tako blizu cerkve. Vsako leto se spominjava najinih šmarnic in zato nama je žal, da najini otroci tega niso doživeli. Nepozabni so bili obšarnični rožni veneci na terasah vipavskega malega semenišča, ko smo molili ravno v času paletno barvitih sončnih zato-nov.

Kar dolgo je trajalo, da sva z ženo našla rešitev za šmarnice. Na našem vrtu sredi stare vasi, v kateri je kar precej veroučencev, sva sklenila narediti nekakšne "zasebne" šmarnice. Župnik Primož Krečič je to takoj sprejel. Uro smo postavili 30 minut pred mašo, da še vedno omogočimo obisk večerne maše. Po zgledu papeževga srečanja z mladimi v Postojni sva se odločila, da bo program povsem prilagojen otrokom. Če pride kdo od odraslih, to mora sprejeti. Zato sva že na začetku ustavila pobudo gospe, ki je želela šmarnicam in litanijam dodati večerne avemarije. Za otroke, ki doma redko molijo, so namreč že litanije velikokrat predolge. Zato sva raje pobožnosti dodala tri pesmi ob kitari. Otroci so bili nad petjem najbolj navdušeni, bolj kot nad litanijami in šmarničnim branjem. Imeli smo šest različnih pesmi, natisnjenih tudi na listih. Izbrala sva bolj dinamične (Poletel bom) ali take, ki

se pojejo v dveh zborih (Prihajam k tebi). Samo en dan kitare ni bilo. Učinek je bil viden, zato tega za nobeno ceno nisva ponovila. Za nakup posterja in nalepk se nisva odločila. Ne toliko zaradi cene kot zaradi tega, ker nisva videla nalepke tudi za odsotnost, pa vse skupaj nima smisla. Namesto tega sva vsakič po koncu vsakemu dala po en bonbon. Tudi tu sva, na podlagi izkušenj, vztrajala pri enem bonbonu in pri tem, da bonbonov nismo pošiljali odsotnim bratcem in sestricam. Otroci, ki

imajo sicer doma gotovo na kilograme sladkarij, so po koncu šmarnic kar planili k delivcu bonbonov. Neverjetno se je zdelo. Opazila sva, da otroci nimajo prav veliko znanja s področja vere in jezika. Zato sva med litanije uvrstila tudi svetnike prisotnih otrok, ki so jih morali sami povedati. Tako zdaj vsi manžanski otroci vedo za svoje patronne. Litanije smo tudi prirejali. Dodani vzkliki so bili: Kraljica manžanskih otrok, Kraljica Istre, Kraljica Slovenije... Prve dni sem to delal jaz, naslednje pa kar otroci sami. Načrtno smo dodajali tudi vzklike v slogu Mati Tinova, Mati Tinina, Mati Lukova, Mati Lukasova... Tudi tu otroci namreč niso znali pravilno sestaviti svojilnosti, a so se tretji dan že vsi navadili vseh oblik. Tako so nekateri prvič izvedeli, da se ne reče "Mati od Mojce", ampak Mati Mojčina. To seveda ni bilo nič drugega kot dobra stara formula primorskih duhovnikov, ki so

naše dede pri verouku na skrivaj učili - slovenščine.

Litanije so delno vodili sami otroci, po dva in dva. Nekateri jih danes že znajo na pamet. Naučili so se jih mimogrede. Za šmarnice sva izbrala knjigo letošnjih šmarnic, saj so pripovedovale zgodbo o nastanku primorske Svete Gore. Zgodba Kristine Tičar je lepo napisana in v njej kot glavna junaka in lep zgled nastopata slepi Jan in Urška Ferligojeva. A otroci med branjem niso poslušali pozorno. Stavki so namreč predolgi, vsebina pa je primerna za otroke višjih razredov osnovne šole. Prihodnje leto bova izbrala izključno šmarnice, ki bodo za otroke zanimive in primerne za glasno branje. Pa čeprav bova zato posegla po kakih šmarnicah iz pred več let.

Želiva si, da bi tako razmišljali tudi kateheti, ki odločajo o šmarnicah za naslednje leto. Tudi nad vsakodnevno nalogo ob vsakem poglavju šmarnic nisva bila vedno navdušena. Vidiva jih velikokrat preveč podobne druga drugi in mesta

stoma pretežke. Zato sva jih poenostavila ali spremenila. "Napiši tri stavke o Urški Ferligoj." Ali: "Nariši risbico, ki jo bomo poslali uredništvu Pastirčka." Upam, da najina kritika letošnjih šmarnic pri katehetih in založniku ne bo vzeta slabonamerno. Povsem dobronamerno poveva svoje mnenje, saj si želiva le, da bi otroci šmarnice čimbolj ljubili. Šmarnice smo imeli vsak dan, tudi ob nedeljah. Vedno ob isti uri, saj si otroci sicer težko zapomnijo spremembe. Kakih ducat otrok je prihajalo. V času obhajila je bilo tudi samo pet otrok, od tega štirje najini. A nisva obupala. Vseh imen otrok bi našteali okoli 25. Tudi kak musliman in neveren se je našel. Za sklep šmarnic je prišel tudi župnik. Spekli smo perutničke in čevapčice. Bilo je resnično lepo. Vsekakor bomo šmarnice prihodnje leto ponovili.

Tino Mamić

Cerkveni in družbeni antislovar (37b)

K kot KARMA (2)

Nadaljujemo, kjer smo končali. Splošno rečeno, naj bi karma razložila logiko reinkarnacij kot neko pot osvoboditve in dojemanja (mukti). Duše naj bi se tako razvijale oz. evolvirale na višjo raven po nekaj slučajnih preskokih. Glede na orientalsko modo in zanimanje šestdesetih in sedemdesetih let in z New Agem, je zadeva postala tudi statistično relevantna, namreč sprejemanje takšnih idej, ki pošteno povedano nimajo kaj dosti z izvirnimi orientalnimi nauki, ampak tu nimamo namena razvijati še te dodatne teme. Zdi se, da se želi s karmo poskusiti, da se je mogoče osvoboditi svetopisemskih in evangelijskih zapovedi ter »ozke poti«, ki jo je oznanil ljudem Gospod Jezus. Imamo namreč dvojno zanikanje odgovornosti. Najprej zaradi tega, ker se trdi, da bo vedno še ena možnost za očiščenje v enem od prihodnjih življenj, torej se lahko še počaka na to, da bi živeli moralno in od-

govorno – za to bo že enkrat čas, zaenkrat pa uživajmo. Po drugi strani pa imamo zanikanje osebnih odgovornosti posameznika za dejanja – če namreč zadeve ne gredo dobro, je za to kriva karma, ne pa posameznik, ki je neko dejanje storil. Vzročno-posledično pravilo se, če ga gledamo v smislu, kakor ga razumejo zahodnjaški zagovorniki karme, pravzaprav močno zrelativizira. Po drugi strani imamo tudi neke vrste determinizem, torej neke vrste obsodbo, da pač ne more biti drugače, da se proti usodi ne da boriti, se ne da nič storiti. Koliko je potem sploh po tem gledanju posameznik še vreden? Posameznikova edinstvenost je povsem izničena. Karma tudi izničuje smisel za greh – če je konec koncev usoda vseh, tako dobrih kot slabih, enaka, saj se enkrat vsi na neki način "odrešimo", potem greha in individualne odgovornosti ni več. To seveda koristi sodbni miselnosti, ki jo tako po-

pagirajo svetovni mediji, ko je potem vse dovoljeno in zakaj bi si sploh obremenjevali vest... Najbrž je odveč poudarjati, kako ne takšnega ne podobnega koncepta, da gre namreč vzročno-posledično pravilo onkraj smrti (reinkarnacija, metempsihoza, transmigracija duš...), ne najdemo ne v Svetem pismu ne pri cerkvenih očetih, v izročilu, kakor tudi ne v nauku Cerkve, niti prvotne ne. Krščansko učenje in učenje Cerkve je učenje Jezusa samega, ki pravi, da posledice našega ravnanja pridejo takoj, ko umremo, četudi ostaja na neki način dinamična za duše, ki so še potrebne očiščenja, vendar je hkrati tudi res, da so slednje že namenjene večni nebeški sreči. Pravzaprav pa so posledice takojšnje tudi v življenju samem, če ga gledamo v duhovnem smislu, a to bi potrebovalo posebno obravnavo. Jezus pogosto opozarja k budnosti, da ne pride do neprijetnega presečenja, to pa zato, ker je očitno življenjska priložnost ena sama. Na koncu je torej tako, kot pravi Toto', da kdor je dobil, je dobil, kdor je dal, je dal.

Andrej Vončina

ZNAMENJE KRIŽA

PRIMOŽ KREČIČ

Krščeni v Jezusovo smrt

Sveti Pavel piše v Pismu Rimljanom, da smo bili krščeni v Jezusovo smrt, da bi mogli z njim vstati v novo življenje. (Rim 6, 3-4) V prvih stoletjih so krščevali odrasle ljudi. V času priprave so se morali odpovedati hudobiji in poganskim navadam. Tudi sam krst je s trikratno potopitvijo predstavljal smrt staremu človeku in vstajenje v novo življenje. S tem so se krščenci oklenili Jezusa, ki je prehodil pot bolečine, trpljenja in smrti, v katero ga je pripeljala človeška hudobija. Mnogi ljudje životarijo, dopuščajo, da jih vodi zlo, postajajo nasilni, kradejo užitek, so kot živi mrtveci. Njihovo umiranje ostaja prazno, samo in brez izhoda, če se ne poveže z Jezusovim trpljenjem in umiranjem. Umreti v Jezusovi smrti pomeni umreti lažni samozadostnosti in grehu, prekiniti z njegovo vsemogočnostjo in sladkostjo. Krst je odločitev za polno življenje v milosti in ne več za življenje na pol, malo z milostjo, malo z zlom, sploh pa prekinitve z ravnodušnostjo, ki postaja vse bolj razširjena. Cilj krstne odpovedi ni smrt in omejitve, ampak izkušnja Očetove ljubezni, ki nas vleče iz starega v novo življenje, kjer se podarjamo drugim, jim služimo ter se zavzemamo za resnico in pravico. S krstom stopimo iz Babilona, ki je mesto greha, laži, korupcije, hinavščine in egoizma, v Sveto mesto, v katerem vladata ljubezen in spoštovanje. To ne pomeni, da se oddaljimo od ljudi, s katerimi živimo, ampak da

se odpovemo grešnemu mišljenju in delovanju. Kar je povezano z zlom, mora umreti in se ne množiti pri posameznikih in v družbi. Zato je potrebna sodba križa, ki je v razkritju hudobije in njenih posledic. Sveti Francišek je vabil ljudi, da si na čelo narišejo znamenje spokornega križa. To znamenje je bilo izraz odločitve za resnično križarsko vojno, ki ni bila usmerjena proti nevernikom in Saracenom, ampak proti vernikom, da bi odpravili svojo nevero in hudobna dela, se skesali in spreobrnili.

Po križu je Jezus stopil v naš greh, ga vzel nase in pretrpel do njegovih globin. Podobno je bil tudi svet Pavel pripravljen iti v pekel in biti ločen od Kristusa, da bi mogel rešiti brate po krvi. Ta pekel oddaljenosti od Boga živijo in živimo v današnji kulturi in javnem življenju. Vse je prežeto z glasnim, še bolj pa s tihim uporništvom do Boga in Kristusa, ki prehaja v veliko morje ravnodušnosti. Krščeni smo v Jezusovo smrt, da bi umrli tej smrti in neživljenju ter sprejeli dar njegove ljubezni. V moči velikonočne obuditve nam bodo odpadle sponke, hudobije, nered, odlašanja. Naša srca bodo postala odprta za odpuščanje in izhod, opazili bomo ljudi ob sebi in delili z njimi svoje življenje. Zato nas svet Pavel vabi, naj se ne hvalimo z drugim kot s križem našega Gospoda. Tam smo vedno na trdnem in zdravem začetku.

Trst / Katinara

Zakramenta sv. obhajila in sv. birme, v nedeljo pa še farni praznik

Župnijska dejavnost na Katinari je letos dosegla svoj višek s prvim sv. obhajilom (14. maja) in sv. birmo (21. maja), ki jo je podelil tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi. Na Katinari sta osnovna in srednja šola s slovenskim učnim jezikom, ki jo obiskujejo učenci in dijaki iz mesta in okolice, saj je zaradi

bolnišnice povezana s številnimi avtobusnimi progami. Na farni praznik Svete Trojice, 11. junija, pa bo "likof" bogatega dogajanja. Občestvo je sklenilo tudi prvi niz obiskov številnih cerkvenih poslikav Toneta Kralja s potovanjem v Kostanjevico na Krki na stalno razstavo bratov Kraljev, Goršeta, Jakca in

drugih. Pomen teh poslikav odkriva sedaj tudi širša javnost ob nedavnem izidu knjige, ki odkriva del te ustvarjalne dejavnosti. Pričetek svete maše na Katinari ob 9.15. Katinaro povezuje kar sedem prog. V senci košatih lip bodo narodne noše po maši in pred bogato družabnostjo delile tradicionalne blagoslovljene kolače.

Prvoobhajanci: Ilenia, Jakob, Ema, Giacomo, Francesca, Sofia, Marko, Petra, Thomas, Pamela

Birmanci: Paola, Erik, Samantha, Emil, Francesca, Massimiliano, Sophie

Narodna galerija v Ljubljani razstavlja zaklade evropske zgodovinske dediščine

Ave crux alba! 800 let Malteškega reda na Slovenskem

23. okt. 1217 je datirana listina, v kateri papež legat in salzburški nadškof Eberhard II. (1200-1246) poroča, da se njegov vazal Friderik III. Ptujski (u. 1220) odpoveduje dajatvam špitala v Melju pri Mariboru (pripadal bratom sv. Janeza), ki si jih je prilaščal kljub privilegiju o dajatvah, ki ga je bratom sv. Janeza podelil že papež Inocenc II. (1130-1143).

Listina dokazuje prisotnost Malteškega viteškega reda na Slovenskem že častitljivih 800 let! Redovni bratje sv. Janeza so imeli pri nas skupno 3 komende, kakor so imenovali svoje gospodarske posesti - v Melju pri Mariboru, na Polzeli in pri Sv. Petru na Kranjskem (danes imen. Komenda pri Kamniku).

Kdo so bili Redovni bratje sv. Janeza in kakšno povezavo imajo z Malteškim viteškim redom? Malteški viteški red, z uradnim nazivom *Suvereni vojaški hospitalni red svetega Janeza iz Jeruzalema, Rodosa in Malte* (SMVR) je znan pod različnimi imeni, in sicer kot red sv. Janeza, ivanovci in hospitalci. Njegovi začetki segajo v 2. pol. 9. stol., ko so trgovci iz Amalfija z dovoljenjem egiptovskega kalifa v Jeruzalemu ustanovili ho-

spic, ki je oskrboval bolne, gostoljubje pa je nudil tudi romarjem. Sprva je deloval pod okriljem benediktincev, 1080 pa ga je prevzela na no-

Uniforma dr. Štefana Faleža, prvega slovenskega veleposlanika pri Svetem sedežu. Tudi po njegovi zaslugi je Vatikan 13. 1. 1992 priznal Republiko Slovenijo in s tem spodbudil države Evropske skupnosti, da so dva dni zatem izpolnile obljubo mednarodnega priznanja mlade države.

vo ustanovljena Bratovščina sv. Janeza. Ustanovnik, bl. Gerard (ok. 1040-1120), je bil verjetno benediktinski brat laik, predstojnik hospica. Kmalu po 1099, ko so kristjani v 1. križarski vojni osvojili Jeruzalem, je Bratovščina sv. Janeza postala vojaški red; skrb za bolne je zamenjala z vojskovanjem za obrambo Svete dežele. 13. feb. 1113 ga je z bulo potrdil papež Pashal II. (1099-1118) in ga priznal kot laično ver-

sko inštitucijo s posebno avtonomijo.

Muslimani so 1187 ponovno osvojili Sveto deželo in ivanovci so se umaknili v Akon, od tod pa na Ciper in Rodos; 1523 so se po hudih bojih s Turki umaknili tudi z Rodosa. Red sv. Janeza je 1530 sprejel ponudbo cesarja Karla V. in prevzel Malto, ki je tedaj imela status vazalne države španskega podkralja Sicilije. Tu so ostali do 1798, ko jih je pregnal Napoleon. Od 1834 dalje ima SMVR svoj sedež v Rimu, kjer v Magistralni palači in Magistralni vili z zagotovljenimi eksteritorialnimi pravicami uraduje še danes. SVMR je ena najstarejših ustanov zahodnokrščanske civilizacije: 4. najstarejši cerkveni red, najstarejši križarski red in edini še obstoječi suvereni viteški red. Sodi med katoliške verske redove in je član mnogih mednarodnih teles: od 1994 ima status stalnega opazovalca v Generalni skupščini ZN, svoje stalne delegacije ima akreditirane v Evropskem centru ZN, Svetu Evrope, EU, Unescu, Mednarodnem inštitutu za človekove pravice in Mednarodnem odboru Rdečega križa. Red vzdržuje diplomatske odnose s približno

120 državami (od 1992 tudi z Republiko Slovenijo), ima lastne potne liste, valuto (malteški scudo) in poštne znamke.

Za redovno skupnost SMVR je značilno, da njeni pripadniki nimajo enotne identitete - med njimi so kleriki in laiki, plemiškega rodu in neplemiškega porekla. Delijo se v tri razrede: v prvem so *vitezi pravičnosti*, ki so se zaobljubili čistosti, uboštvu, pokorščini in so posvečeni; v drugem so laični *vitezi in*

Furlansko-goriški plemič Jožef Rabatta (1620 - 1683) se je kot malteški vitez bojeval proti Osmanskemu cesarstvu, nato pa stopil v duhovniški stan in svoje poslanstvo končal kot ljubljanski škof (1664 - 1683). Slika (olje na platno) hrani Nadškofija Ljubljana.

dame, ki so se še posebej vezali h krščanskemu načinu življenja in pokorščini; v tretjem so *sodelavci*.

Na svetovni ravni Red danes sestavlja 6 velikih prioratov, 6 podprioratov in 47 nacio-

Bodalo, 13. stoletje - najstarejši eksponat na razstavi; izhaja iz Svete dežele, iz trdnjave Margat, znane po pomembni bitki med vitezi sv. Janeza in muslimanskimi silami.

nalnih asociacij (tudi slovenska). Red vodi *veliki mojster*, ki je obvezno *vitez pravičnosti stopnje časti in vdanosti*, ima naslov kneza ter status papeževega podkralja (pomaga mu v mednarodni diplomaciji). Veliki mojster vlada skupaj s *Suverenim svetom*, ki ga sestavljajo 6 predstavnikov članov in 4 najvišji funkcionarji: *veliki komendant* - verski predstojnik posvečenih redovnikov, *veliki kancler* - minister za notranje in zunanje zadeve, *veliki hospitalier* - minister za humanitarno delo in mednarodno sodelovanje ter *prejemnik skupne blagajne* - finančni minister.

SMVR od izgube Malte (1798) ni več vojaška sila.

križa simbolizirajo 8 evangeljskih blagrov pa tudi 8 stisk in slabosti sveta (bolezen, zapuščenost, brezdomstvo, lakota, pomanjkanje ljubezni, krivico, ravnodušnost in nevero). *Crux alba* je obvezni element redovnih insignij, redovnih oblačil in vsega, kar je povezano z Redom in njegovo dejavnostjo.

Ave crux alba (Pozdravljen beli križ) so besede, s katerimi se začenja himna SMVR, za naslov pa so si jih sposodili tudi organizatorji edinstvene razstave evropskega pomena (prek 200 eksponatov, večina zasebna last), ki bo na ogled v ljubljanski Narodni galeriji do 3. 9. 2017.

Mojca Jenko

Socerb

Tradicionalno praznovanje sv. Socerba, ki goduje 23. maja, je tudi letos privabilo v podružnico v Socerb zveste vernike. Bogoslužje sta skupaj obhajala župnik Metod Lampe iz Doline, kamor je Socerb spadal v starih časih, in klanški župnik Iztok Mozetič, h kateremu Socerb spada danes. Z lepo ubranim petjem je sodeloval Združen zbor ZCPZ iz Trsta, ki ga je vodil zborovodja Edi Race, ob orglah pa

spremljala mlada organistka Alenka Cergol. Prepevali so Marijine pesmi, sklenili pa z zahvalno pesmijo za vse milosti, ki so jih bili v Socerbu deležni v preteklem letu. Obnovitvena dela potekajo počasi, a vztrajno napredujejo. Duhovno izkustvo, ki ga je obiskovalec doživel z obiskom bogoslužja, se je lepo podoživljalo tudi zunaj v vaškem jedru pred cerkvijo, od koder pogled seže daleč v tržaški zaliv, kjer se stikata morje in nebo. / jba

Ob prazniku obiskanja Device Marije Dan za Magnificat na Sveti Gori

Molitvena revija Magnicat® si je na trgu verskega tiska, v štirih letih izhajanja, zgledno utrla pot med naročnike. Ob prazniku Obiskanja Device Marije, založba Družina vsako leto organizira Dan za Magnificat, s poudarkom, da gre za molitveni dan po zgledu Device Marije. Tako kakor se je ona odpravila v gore k sorodnici Elizabeti in tam izpovedala svoj Magnificat, tako tudi molivci, ki jih povezuje molitvena revija Magnificat, skupaj poromajo na eno od slovenskih Marijinih svetišč in preživijo dan v molitvi in češčenju Gospoda. Letos jih je pretegnila Sveta Gora z jubilejno 300-letnico kronanja milostne podobe. Najprej so se srečali s koprskim škofom msgr. dr. Jurijem Bizjakom, ki jim je ob likih

svetopisemske žene Judite in božje Matere Marije spregovoril o državah molivca, ki posvečuje Boga. Popoldan so lahko izbirali med štirimi izobraževalnimi delavnicami in poglabili posamezen element molitvene revije. Molitev na način Lectio divina je vodil dr. Primož Krečič. Muzikologinja dr. Katarina

Šter je predstavila bogato liturgično dediščino

koralnega petja ter udeležence delavnice

naučila Marijansko koralno antifono Exsurgens Maria - Marija je vstala, s katero so uvedli sveto mašo. Patrist dr. Miran Špelič je vodil delavnico o cerkvenih očetih. Namesto napovedanega Renata Podbersiča, pa je delavnico o zgodovini Svete Gore vodil Jurij Rosa. Odgovorni urednik molitvene revije Magnificat, dr. Miran Špelič, je med mašo nagovarjal romarje: "Revija nas uči Marijinih drž,

kakšni naj bomo pred Gospodom - odprti za delovanje Svetega Duha. Iščimo gore, kamor se bomo vzpenjali in slavili Gospoda. Kadar slavimo Gospoda, se v nas dogaja odrešenje. V ta svet rojevamo veselje in dejanja, ki so del odrešenjske zgodovine. Pustimo delovati Svetemu duhu in bodimo obrobni prinašalci evangelija, izražajmo veselje, ker smo odrešeni". Sveže in ubrano je donelo s kora, ki so ga napolnili pevci CePZ Zvon in OPZ Zvonček pod vodstvom Damjane Kinkela iz župnije Ilirska Bistrica.

slovenskem jeziku, saj med tednom pretežno ni slovenskih maš. Ob Magnificatu lahko v domačem jeziku sledijo maši v italijanskem jeziku. Izpostavila sta še rubriko "Duhovne drobtinice", ki so bralcu v spodbudo za bolj polno življenje iz vere. Gre za kratke drobce iz življenja že razglašanih svetnikov, ki so polni modrosti ali pa jih prispevajo verni kristjani s pričevanjem o tem, kaj Bog dela danes v njihovem življenju.

Jba

Štandrež

Gledališki kotiček sklenil Praznik špargljev

Člani Prosvetnega društva Štandrež so s potekom letošnjega petdnevnega Praznika špargljev lahko zadovoljni, saj je potekal, kar se le redkokdaj zgodi, ob lepem in toplim vremenu. Številnemu obisku so prispevali tudi raznolik in pester program kulturno zabavnega značaja ter odlični šparglji in druge dobrote na žaru. Posebnost letošnjega praznovanja je bila v tem, da je za en dan, 2. junija, poskrbela društvena mladina in pripravila program ter vse ostale organizacijske zadeve in se množično in zavzeto angažirala pri prireditvi večera. Povabili so orkester Mlade gazde, ki ga sestavljajo mladi glasbeniki in pevci, večinoma iz Doberdoba. Nastopajoči so zaigrali

pretežno slovenske melodije, ki so bile mojstrsko izvedene in prijetne tudi za starejše obiskovalce Praznika špargljev. Nedeljski program je začel MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe, ki je pod vodstvom Silvana Zavadlava lepo odpel vrsto slovenskih melodij. Ko je zbor zaključil svoj program, se je na biciklu pripeljal pismonoša Ive (Ivan Jedrlnič), ki je iz svoje poštorske torbe pričaral več vicev in zabavnih situacij. Sledilo je nagrajevanje slikarskega ekstempora, ki je bil zadnje soboto v maju. Strokovna komisija (učitelj in likovni umetnik Silvan Bevčar ter učiteljici Maj-

da Zavadlav in Milenka Zavadlav) si je ogledala vse risbe in sestavila prednostne lestvice. Posebno pohvalno se je izrazila o izdelkih otrok, ki obiskujejo otroške vrtce, in je prav pri teh risbah imela največ težav pri izbiri najlepših. Udeleženci ekstempore so bili razdeljeni v tri skupine: otroški vrtci, prvi in drugi razredi osnovnih šol ter tretji, četrti in peti razredi. Za vrtec je najlepšo risbo izdelala Lisa Morandin, drugo

Foto DP

mesto sta si delili Neva Zotti in Mila Korsič, tretje mesto je osvojila Martina Nanut. V skupini prvih in drugih razredov je komisija prisodila prvo nagrado Sari Premrl, drugo pa Alexu Ambrožiču. V tretji skupini pa je najlepše risala Martina Bo', drugi je bil Matteo Bo',

tretje mesto pa je zasedel Jacopo Osso. Vsi zgoraj omenjeni so prejeli lepe pokale, ki so jih darovala razna podjetja in ustanove. Kot je tradicija Praznika špargljev se je kulturni del zaključil z vedrim prizorom Romeo in Julija, ki sta ga v režiji Janeza Starine dovršeno podala člana štandreške dramske skupine Marko Brajnik in Božidar Tabaj. Gre za delovno besedilo, ki ga je pripravil Božidar Tabaj in ga dopolnjeval med samo uprizoritvijo. Romeo in Julija sta junaka Shakespearjeve drame, ki pa ni primerna za uprizoritev, in jo je treba, kot vedro igro, na novo napisati. Novo besedilo bo pripravljeno za Praznik špargljev 2018. Številne prisotne je dogajanje na odru spravilo v dobro voljo, ki se je nadaljevala ob zvokih ansambla Pika na i. Program je povezovala Majda Zavadlav. Tudi razstava fotografskih del Milana Bressana v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič je bila deležna velike udeležbe in občudovanja. **DP**

Kratke

Pevma, Oslavje in Štmaver nujno potrebujejo enakovredno internetno povezavo

Kandidati Slovenske skupnosti Walter Bandelj, Marilka Koršič in Marko Zavadlav, ki nastopajo na listi Gorizia 100 sogni v podporo županskemu kandidatu Robertu Colliniju, ugotavljajo, da je predvsem prebivalcem Pevme, Oslavja in Štmavra narejena velika krivica, ker nimajo enakovredne internetne povezave, tako kot v ostalem delu občine Gorica. Tako stanje je še posebno krivično za podjetja in kmetije, za katere je to sredstvo temeljnega pomena. Hitra internetna povezava je namreč v gospodarstvu osnovni pogoj za enakovredno nastopanje na državnem in mednarodnem tržišču. Žal, vse do danes se ni našla primerna rešitev s strani telefonskih operaterjev. Občina Gorica, ki je prepoznavna po prvovrstnih vinskih sortah, pa bi morala neprenehoma spodbujati, da se zagotovi goriškemu predelu Brd enakovredna internetna povezava in se tako briškimi vinarjem tudi na tem področju zagotovijo enakovredni pogoji.

Romjan / Lepo uspel športni dan

Na nogometnem igrišču v Romjanu je v organizaciji večstopenjske šole Doberdob in ZSSDI potekalo zaključno šolsko športno tekmovanje za osnovne šole doberdobskega ravnateljstva. Na prireditvi je sodelovalo 260 učencev šol Prežihov Voranc iz Doberdoba, Ljubka Šorli iz Romjana, Peter Budkovič Domen iz Sovodenj ob Soči in z Vrha. Učenci prvih in drugih razredov so tekmovali v poligonu in v teku na razdalji 150 m; na voljo so imeli tudi tri krožne postaje, na katerih so metali na koš, preizkusili netekmovalni poligon in igrali skupinsko igro napad na trdnjavo (igra, ki sloni na metanju žoge čez odbojkarsko mrežo). Učenci trienija so se preizkusili v metu vortexa, skoku v daljino z mesta in v poligonu. Športni dopoldan se je končal s štafetnimi teki, ki jih že tradicionalno spremlja bučno navijanje vseh učencev. Med

nastopajočimi šesterkami je zmagala ekipa Doberdoba 1, pred vrhom 1 in Romjan 1. Nagrajevanju se je pridružil tudi ravnateljica Sonja Klanjšček, ki je podelila vse otroke ter se zahvalila ZSSDI in vsem učiteljem za pomoč in sodelovanje.

Jazbine / Predstavitev steklenice magnum Oman-Komjanc

V kleti Aleša Komjanca na Jazbinah bodo **10. junija** ob 17. uri predstavili steklenico s posebno umetniško etiketo (ARTichetta Ecce Homo, il valore della pace). V letih, ko se ob meji spominjamo obletnic prve in druge svetovne vojne, želijo, da bi sad dela na daleč naokrog poznani kmetiji bilo tudi izraz vrednote miru. Ob 80. rojstnem dnevu avstrijskega likovnega umetnika Valentina Omana so pripravili 100 steklenic magnum z dragoceno umetniško etiketo, poklonom Omanu, čigar umetniško delo teži k spoštovanju in enakosti. Steklenice za zbiratelj v omenjenem številu in podpisal in oštevilčil umetnik sam. S to pobudo bodo Komjanci tudi podprli delovanje pediatrične bolnišnice Caritas Baby Hospital v Betlehemu. Predstavitvi sledi zdravica. Ker je število mest omejeno, organizatorji prosijo, da zainteresirani potrdijo svojo prisotnost na tel. št. +39 349 6931583 ali na mail: info@komjancalessio.com.

Osnovna šola F. Erjavca v Štandrežu

Kneippova šola zdravja

Učenci osnovne šole Fran Erjavca iz Štandreža so se med šolskim letom ukvarjali tudi s projektom o zdravju. Povabili so razne strokovnjake z različnih področij medicine. Zadnje uro tega projekta, v torek, 30. maja, so namenili naravnemu načinu zdravljenja s pomočjo zdravilnih rastlin in drugih naravnih pripomočkov. Na šolo je prišla naturopatinja, domačinka Erika Brajnik, ki se je specializirala in uspešno deluje na tem področju. Tudi naši bralci jo dobro poznajo, saj je v vsaki številki Novega glasa njen poglavljeni prispevek z nasveti z naturopatskega področja, ki jih bralci zelo cenijo in hranijo časopisne izrezke. Izdala je več publikacij na to temo in rada predava po šolah in društvih. Udeležila se je tudi več mednarodnih simpozijev.

Na šoli je najprej obiskala posamezne razrede in predstavila nekaj zdravilnih rastlin, ki se najpogosteje uporabljajo v Kneippovem načinu zdravljenja. Učenci so tako spoznali rožmarin, kamilico, meto, žaj-

belj, sivko in vinsko rutico. Ker je bil govor o Kneippovi šoli zdravja, je povabila tudi dve predstavnici društev Kneipp iz Slovenije, in sicer predsednico društva z Vrhnike Majo Artenjak, ki je štandreški šoli izročila posebno priznanje za koristen projekt, in predstavnico društva iz Maribora Franco Čuk. Kneippova društva so v Sloveniji zelo razširjena in jih deluje več kot sto. Erika Brajnik je učencem najprej povedala nekaj osnovnih pravil o naturopatiji in o človeškem telesu. S sodelovkama so nato praktično pokazale na otrocih, kako se blažijo bolečine z uporabo zelišč in raznih obvez, ki so običajno sestavljene iz treh različnih tekstilov. Najučinkovitejša je obveza iz volne. Uporabljale so tudi razne ovitke, obkladke in blazinice.

Foto DP

tuberkulozo, ki je bila takrat skoraj neozdravljiva. Pozimi leta 1849 se je večkrat tedensko kopal v Donavi in to mu je okrepilo imunski sistem in je kmalu ozdravel. Po tej izkušnji je začel z raznimi poizkusi s hidroterapijo. Kneippova terapija sloni na petih stebrih: voda, zdrava in zmerna prehrana, zelišča iz domačega okolja, gibanje na prostem in kakovosten način življenja.

Po predstavitvi Kneippovih metod v razredih so učenci šli na dvorišče po Kneippovi poti v kotiček, kjer so v gredici zasadili prej omenjena zdravilna zelišča. Na Kneippovi poti so ob gredici postavili lesen provokoten podolgovat okvir in ga razdelili na šest predelov. V posamezne predele so postavili slamo, storže, lubje, mivko, žagovino in kamenčke. Otroci so si sezuli čevlje in bosi stopali iz predela v predel. Sledil je obliv nog z mrzlo vodo. To so ponovili nekajkrat. Polivanje z mrzlo vodo stimulira imunski sistem, vpliva na izločanje stresnih hormonov in pospešuje cirkulacijo krvi.

Učenci so si nato pogasili žejo z napitkom iz zdravilnih rastlin z obilico limonovega soka. Odrasli so lahko okusili Kneippovo kavo brez sladkorja. Tudi slaščice spadajo v Kneippovo terapijo in so zelo okusne. Od vsega slišane, videne in preizkušene je otrokom in učiteljem gotovo ostalo nekaj koristnih nasvetov za dobro počutje in zdravo življenje. **DP**

KATOLIŠKA KNJIGARNA Na kavi s knjigo

Več kot samo recepti

Urednik in prevajalec Iztok Ilich je avtor številnih knjig s področja kulturne in literarne zgodovine, etnologije in domoznastva. Maja letos je v zbirki *kulinArt* pri Založništvu tržaškega tiska izšla knjiga *99 kuharic z dušo*, ki jo je izvirno ilustriral in opremil Arjan Pregl. V četrtek, 1. junija, so jo predstavili na jutranjem srečanju *Na kavi s knjigo* v Katoliški knjižarni v Gorici, kjer se je z avtorjem o receptih, literaturi in še marsičem pogovarjala urednica Martina Kafol. V novi knjigi je zbranih in na kratko predstavljenih 99 kuharskih knjig oz., krajše, kuharic, takih, ki jih avtor uvršča med tovrstna dela "s presežkom". Tudi najskromnejše imajo veliko povedati o nekdanjih šegah, krajih in okoliščinah, v katerih so nastale. Pripovedujejo zgodbe o ljudeh, ki so po letih nabi-

ranja znanja in izkušnje zapisali recepte. Kuharice niso manjvredne knjige, temveč so lahko enakovredne tudi pesniškim zbirkam in romanom, je prepričan Ilich. "Velik del teh kuharskih knjig je bolj pomemben, kot se zdi". To je namreč naša "kulturna zgodovina v malem", recepti posredno pripovedujejo o ljudeh in kulturnem ozadju. Knjiga pokriva domala vse slovenske pokrajine, od Benečije in Režije do Porabja, saj se je avtor z raziskovalno strastjo lotil tudi kuharic iz zakotnih krajev Slovenije. Med drugimi je omenjen npr. rokopis Angele Piskernik z recepti, zbranimi v taborišču smrti Ravensbrück ("Mogoče je tudi to komu pomagalo preživeti"...). Zanimivo je, da so bile tudi kuharice "izpostavljene ideologijam", tiste "preveč gosposke" so "revidirali". Zanimiv pa je tudi podatek, da so kuharice "kot

foto dd

hišna dota, ki je ljudje ne dajo od rok, podobno kot molitvenike". Zgodbe je še in še! O pridnih gospodinjah, pa o župnikih, ki znajo biti v kuhinji pravi mojstri, itd. V pogovoru z avtorjem na res prijetnem srečanju, na katerem so udeleženci lahko okusili kavo PrimoAroma, je bil govor o tem, da je marsikatera nekdanja jed revnih danes postala specialiteta, o gensko spremenjeni hrani in drugih zablogah našega časa. Avtor je prepričan, da spričo vsega tega lahko storimo edinole to, da se na mikronivoju držimo starih na-

vad, da ohranjamo stare okuse. "Vsakdo lahko kaj naredi v svojem malem". Katera jed združuje ves slovenski prostor? Posebno mesto ima gotovo kruh. Danes se sicer najde tudi v trafiki in na črpalki, so tudi butične pekarnice, ki pa se ne obnesejo. Marsikje ljudje pečejo kruh kar doma ali gredo po moko v mlin. Skratka: slovenski prostor je razmeroma majhen, a po receptih izjemno bogat in raznovrsten, tudi jezikovno. Te dragocenosti so zelo naše in vredne, da jih primerno zaščitimo. / DD

Števerjan / Likof 2017

Bogata enogastronomska in prireditvena ponudba

Od 2. do 4. junija je bil v Števerjanu tridnevni enogastronomski dogodek Likof 2017, ki ga prireja tradicionalno Vinoteka Števerjanski griči v sodelovanju z vaškima društvoma Briški Grič in SKPD Francišek Borgia Sedej pod pokroviteljstvom Občine Števerjan.

Kot je že navada, so tudi letos praznik začeli na trgu v Števerjanu pred "Fontano vina gradu Formentini". Iz nje je prišlo vino, s katerim so prisotni nazdravili.

Tudi letos so imeli obiskovalci bogato enogastronomsko in prireditveno ponudbo. Na trgu so vinarji, člani Vinoteke Števerjanski griči - Gradiš'ciuta, Miklus-Draga, Humar, Muzic, Skok, Korsič, Vogrič, Simon Komjanc - ponujali vrhunska vina, gostilničarji pa svoje specialitete. Vsak dan sta bila prisotna Agriturizem Štekar di Pahor Nikolaj in Gostilna Koršič iz Števerjana, drugi pa so se vrstili.

Tradicionalne večerje ob zatonu so ponovno razveselile ljubitelje dobre kuhinje. V sugestivnem prizorišču vinogradov sta s svojim menijem postregla italijanski šef kuhinje Massimo De Belli (Osteria Klandestina Banqueting, Števerjan)

in šef kuhinje Franz Fink (Schirnhof, Gradec, Avstrija). Pravi sprehod skozi čas je bil v nedeljo, ko je Claudio Fabbro vodil udeležence v prostore Formentinijevega gradu, kjer je razkril zgodbo dame Aurore Formentini, plemkinje, ki se je v Števerjanu rodila v prvi polovici 17. stoletja. V parku, ovitem v spomladansko zelenje, so gostje nato večerjali s kuhinjskimi dobrotami šefa Dejana Matjašca (Luka Lesar Go-

dogodek, povezan s to avtohtono briško sorto. V petek je združenje pridelovalcev rebule z Oslavja predstavilo svoja vina, izvedenec Stefano Cosma pa orisal zgodovinski razvoj te žlahtne kapljice. V soboto je v vinogradu predstavnica ONAV

(Vsedrjavno združenje pokuševalcev vina) Sara Martellos vodila strokovno degustacijo arhivskih rebul. V nedeljo pa je Andrea Valantig vodil degustacijo na slepo. Prisotnim je predstavil sveže rebule iz Števerjana (letnik 2016). Vredna omemba je tudi letošnja novost, in sicer srečanja in pokušnja z vinarji, ki so člani Vinoteke. Pridelovalci so predstavili svoja vina, razkrili marsikatero zanimivost in odgovarjali na vprašanja zainteresirane publike.

MČ

Pred dnevi je
VIDA GABERŠČEK
iz Štandreža praznovala
90. življenjski jubilej.
Obilo zdravja in veselja
ji želijo vsi domači,
še posebno pravnuki
Nika, Erik in Aleš.

V toplem, prvem junijskem večeru
je vzklila nežna cvetka,
VERONIKA
in s svojim prihodom neizmerno razveselila
mamico Maido, našo drago kolegico, in
očka Mitjo. Srečni družinici iskreno
čestitamo in ji želimo veliko sreče v troje.
VSI PRI NOVEM GLASU.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

V petek, **9. junija 2017**, bo ob 18. uri v galeriji Državne posoške knjižnice v ulici Mameli v Gorici predstavitev nove pesniške zbirke:

Claudia Voncina
EMOZIONI

Srečanje bodo sooblikovale avtorica **Claudia Voncina**, avtorica spremne besede **Tatjana Rojc** in urednica knjige **Erika Jazbar**.

Spregovoril bo tudi ravnatelj knjižnice **Marco Menato**.

ZDRUŽENJE
CERKVENIH
PEVSKIH
ZBOROV
GORICA

vljudno
vabi na

**KONCERT CERKVENIH
PESMI OTROŠKIH,
MLADINSKIH IN
ODRASLIH ZBOROV**

petek, 9. junija 2017, ob 20.30
v cerkvi sv. Andreja ap. v Štandrežu

V sodelovanju z
Zvezo slovenske katoliške prosvete Gorica
in župnijo sv. Andreja ap. – Štandrež

KATOLIŠKA KNJIGARNA v sodelovanju z
Goriško Mohorjevo družbo **vabi na kavo s knjigo**

ACE MERMOLJA
ČIVK DUŠE

Z avtorjem nove pesniške zbirke, ki je izšla pri založbi Sfera, se bo pogovarjal
Jurij Paljk

v četrtek, 15. junija 2017, ob 10. uri
v prostorih knjigarne na Travniku 25

Pod pokroviteljstvom
JAK
JAVNA AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

Kavo bo
ponudilo podjetje

Obvestila

Naslednji koncert v nizu Snovanj v organizaciji SCGV Emil Komel bo v soboto, 10. junija, ob 18. uri na sedežu zborov v Devinu. V glasbeni pravljici "Tiki tiki tak" se bodo prepletali petje, instrumentalna glasba in gledališka beseda. Sodelovali bodo tudi mali pevci OPZ Ladjica.

Moški pevski zbor Mirko Filej vabi k sveti maši za pokojne pevce in za pok. prof. Mirka Fileja ob 55-letnici njegove smrti. Sv. maša bo v cerkvi sv. Katarine na Peči v soboto, 10. junija, ob 19. uri. Sledi kratak koncert nabožnih pesmi. Toplo vabljeni!

SPDG vabi na vsakoletno srečanje planincev 11. junija pri Aljaževem domu v Vratih, pod severno triglavsko steno. Predviden je ogled Planinskega muzeja v Mojstrani, udeležba na krajšem pohodu in ogled reševalne vaje v steni. Prevoz z avtobusom, ki bo odpeljal iz Gorice ob 6. uri. Vrnitev do 19.30. Prijave na sedežu društva Verdijev korzo 51/int. ob četrkih od 19. do 20. ure.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško, v sodelovanju s srednjo šolo Ivan Trinko in Kulturnim domom, vabi v torek, 13. junija, ob 20. uri v Kulturni dom v Gorici na zaključno šolsko prireditev. Ob priložnosti bo predstavitev brošure "Skok v preteklost".

V Mladinskem domu poteka vpis k pošolskemu pouku 2017/18. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero. it, www. mladinskidom. it

Mladinski dom Gorica vabi otroke od 6. do 14. leta na "Poletnosti 2017" z igrami, izleti, videodelavnico, kopanjem, adrenalinskimi pustolovčinami: Šala po šoli - dnevno središče (15.6. - 7.7. / 6-13 let); Adrenalinski potepi - dnevno središče (19. - 23.6. / 11-14 let); Avanture - igrivo letovanje v koči (19. - 23.6. / 8-11 let); Zeleniziv - pustolovsko letovanje v koči (25. - 30.6. / 11-14 let); Šola za šalo - igriva priprava na začetek pouka (28.8. - 8.9. / 6-13 let); 1, 2, 3: Srednja! - uvod v srednjo šolo (4. - 8.9. / 11-12 let). Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero. it, www. mladinskidom. it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča članom in prijateljem, da bo v petek, 30. junija, ob 17. uri v Tumovi dvorani na korzu Verdi 51 v Gorici predavanje o povezavi med telesom in umom za zdravo in srečno življenje. Predavali bosta psihologinja Ester Ferletič in športna pedagoginja in psihomotricistka Loredana Kralj. **Društvo slovenskih upokojencev** za Goriško vabi članice in prijateljice, da se pridružijo kot pevke društvenemu Ženskemu pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljice vabljeni, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavijo na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča člane in prijatelje, da bo po sklepu občnega zbora od meseca junija 2017 dalje društveni sedež odprt od 10. do 11. ure samo prvo sredo v mesecu; v primeru praznika bo odprt naslednjo sredo. Za morebitne informacije kličite na tel. št.: 0481 532092 (Emil D.), 0481 531383 (Ingrid N.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.). 0481 78138 (Sonja Š.).

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

Zgodovinska stavba na Placuti (št. 18) je že štirinajst let prazna in zapuščena. Razpada in ustvarja samo stroške za najnujnejša dela za vzdrževanje in bremen lastnika z raznimi davki in zavarovanjem. Ker do danes nobena slovenska organizacija ali posamezniki niso pokazali zanimanja za uporabo, je odbor Katoliškega tiskovnega društva sklenil, da objavi poziv za nakup morebitnim interesentom, tako ustanovam kot posameznikom. Za pojasnila: tel. 0039 0481 531445 ali e-mail societatipografica@legallmail. it.

Kulturni center Lojze Bratuž v okviru Festivala Kogojevi dnevi in v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2017 spominsko razstavo o slikarju Albertu Sirku ob njegovi 130-letnici rojstva in 70-letnici smrti. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Alberta Sirk, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuž. org.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 9. 6. 2017 do 15. 6. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na spored vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 9. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 11. junija, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchigi): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Ponedeljek, 12. junija (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

Torek, 13. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 14. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Ljubitelj sonca, dišeči oleander - Izbor melodij.

Četrtek, 15. junija (v studiu Andrej Baucon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Štandrež / Poletno središče

Pastoralna enota Soča-Vipava vabi osnovnošolce in srednješolce v poletno središče "V kraljestvu živali". Potekal bo **od 19. do 23. junija** v župnišču v Sovodnjah in od 21. avgusta do 1. septembra v župnijskem domu v Štandrežu od ponedeljka do petka med 8. in 13. uro. Vpisovanje je možno: - v urah župniškega urada (od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, ob petkih tudi od 17. do 18. ure; - po mailu parroccchia. andrea@libero. it; - tel. 0481 21849; faks 0481 519217. **VPISOVANJE** se konča 12. junija za Sovodnje in 28. julija za Štandrež. Tedenski prispevek: 20 evrov za enega otroka v družini, 35 za dva, 50 za tri. V stroške so vključeni zavarovanje, malica, didaktične potrebščine, izleti... Udeleženci plačajo prispevek prvi dan tedna za ves teden. Lanski udeleženci že imajo oranžne majice: naj jih nosijo v središče. Novi lahko kupijo majice ob vpisu.

Argentina / Občni zbor SKA

Slovenska kulturna akcija novim izzivom naproti

Temeljna kulturna ustanova slovenske skupnosti v Argentini, Slovenska kulturna akcija, je v zadnjem obdobju doživela kar nekaj težav. Gotovo je bil najhujši udarec nenadna smrt predsednice, dr. Katice Cukjati. Po počitniškem času si je skupina odbornikov in članov prizadevala, da postavi temelje nadaljnjemu delovanju. V tem smislu je bil glavni korak sklic občnega zbora. Ta je potekal v soboto, 13. maja. Vabila ga je članica dotedanjega odbora Andrejka Dolinar. Po pozdravu so sledila posamezna poročila: za likovni odsek Andrejka Dolinar; delovanje literarnega odseka je predstavil Vinko Rode; o kulturni reviji Meddobje je poročal urednik

Novi odbor: Vinko Rode, dr. Jure Rode, Tone Mizerit, Andrejka Dolinar, Marjana Pirc in Damijan Ahlin; sedi Teodora Geržinič. Na fotografiji manjka Veronika Kremžar

Tone Mizerit. Ena osrednjih točk je bilo blagajniško poročilo, ki ga je v imenu dotedanje blagajničarke in v svojem podal Damijan Ahlin. Ta točka je člane najbolj skrbela, ker je po smrti predsednice nastala praznina, predvsem v stiku z Uradom RS za Slovence po svetu, ki

sofinancira delovanje ustanove. Bistvena za nadaljnji razvoj pa je bila sestava novega odbora, ki naj zagotovi življenje in uspešnost društva. V nadalje Slovensko kulturno akcijo vodi odbor, ki ga sestavljajo: predsednik, Damijan Ahlin; podpredsednik, mstr. dr. Jure Rode; taj-

nica Teodora Geržinič; blagajničarka, Marjana Pirc; urednik Meddobja, Tone Mizerit. Posamezne sekcije pa vodijo naslednji: literarni odsek, Vinko Rode; likovni odsek, Andrejka Dolinar; teološki odsek, Franci Cukjati; zgodovinski odsek, Veronika Kremžar; družbeno-politični

odsek, Tone Mizerit in Damijan Ahlin. Novoizvoljeni predsednik se je zahvalil za izkazano zaupanje. Poudarjal je, da le s skupnim delom lahko ohranimo ustanovo in zagotovimo njeno vlogo v slovenskem kulturnem prostoru.

Na zboru je bil omenjen tudi namen, da ustanova obnovi informativni bilten "Glas SKA", katerega prva letošnja številka je bila že na razpolago. List se bo razpošiljal po elektronski pošti, ob posebnih priložnostih delovanja ustanove pa bo na razpolago tudi nekaj tiskanih izvodov. Slovenska kulturna akcija stopa, po 63 letih, novim izzivom naproti.

Kratke

Trst / Jože Horvat in Carlo Spartaco Capogreco gosta DSI

Redna sezona kulturnih večerov Društva slovenskih izobražencev v Trstu se ta mesec postopno bliža koncu. Po poletnem premoru bodo **od 1. do 3. septembra** na vrsti še 52. Študijski dnevi Draga 2017.

V prihodnjem tednu bosta na sporedu kar dve srečanja. Na rednem ponedeljkovem večeru v Peterlinovi dvorani bo **12. junija ob 20.30** gost literarni kritik, urednik in pisatelj Jože Horvat. Razmišljal bo o pojavih "jugonostalgije" v Sloveniji. V sredo, **14. junija**, pa bo še izreden večer, in sicer z drugačnim prizoriščem in urnikom. **Ob 18. uri** bo v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7 v Trstu okrogla miza "Fašistično interniranje med zgodovinopisjem in spomini". Osrednji gost srečanja bo profesor sodobne zgodovine na Univerzi Kalabrije Carlo Spartaco Capogreco. Ob njem bodo redna profesorica na Oddelku za zgodovino na Filozofski fakulteti v Ljubljani Marta Verginella, profesorica na Oddelku

za tuje jezike in književnosti univerze v Vidmu Natka Badurina in upokojeni višješolski profesor zgodovine in filozofije v Trstu Tristano Matta.

Te dni namreč mineva 30 let, kar je prof. Capogreco, ki ima odlične stike z našo skupnostjo, takrat še zdravnik, izdal prvo italijansko znanstveno delo o koncentracijskih taboriščih fašistične Italije.

Posvetil ga je taborišču v kraju Ferramonti v Kalabriji, v katerem so bili od junija 1940 do septembra 1943 internirani pretežno Judje, a tudi drugi preganjanci, na primer iz Jugoslavije.

Prof. Capogreco je pozneje izdal temeljno študijo o interniranju civilistov v fašistični Italiji (I campi del duce, 2004) in druga dela. Nedavno je poskrbel za kritično izdajo prvega pričevanja kake internirane Judinje v Italiji, Dunajčanke Marie Eisenstein, ki je knjižico L'internata numero 6 (Interniranka št. 6) izdala že oktobra 1944 v Rimu.

Na tržaški okrogli mizi bo poleg zgodovinske obravnave fašistične represije tako v ospredju tudi žensko spominsko pisanje.

Mohorjeva Celovec / Igor Omerza: Boris Pahor - V žrelu Udbe

Mohorjeva družba iz Celovca je izdala knjigo Igorja Omerze "Boris Pahor V žrelu Udbe". Predstavitev bo v okviru Srečanj pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž v **Gorici 6. julija** ob 20.30 uri.

"V 80. letih 20. stoletja je to, kar je Pahor poprej počenjal desetletja v zamejstvu in s tem povzročal bolesto zalezovanje in šikaniranje s strani Udbe in matičnega režima, in kar sem natančno opisal v tej knjigi, z vso silo plusknilo v matico, v njeno ljubljansko središče, kjer je Nova revija, med drugim, na svoj jambor obesila Borisovo oz. Zalivovo zastavo Kocbeka in slovenskega nacionalnega vprašanja. Tako je Zaliv po letih in letih prepovedi plovbe v matico, v simbolnem pomenu, s kapitanom Borisom Pahorjem ob jamboru zmagoslavno priplul v Ljubljano in tam tudi ostal. To se ni izpričalo samo v posledični demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije, v prehodu našega naroda v suvereno in mednarodno priznano nacijo, ampak tudi v posebnem in izjemnem statusu, ki ga je že za svojega življenja dobila osebnost pisatelja Borisa Pahorja v našem in evropskem prostoru, v naši nacionalni biti in nacionalni zgodovini".

636 strani, trda vezava, 17 x 23 cm, 41 evrov.

Mohorjeva Celovec / Stanko Wakounig: Spomin daje času obraz

Nova pri Mohorjevi družbi iz Celovca je tudi knjiga z razmišljanji koroškega Slovenca o preteklem in polpreteklem času. "Dandanes je bolj kot kdaj poprej potrebno pomagati otrokom in vnukom pri odkrivanju sveta okoli sebe, pri spoznavanju narave, domačega jezika pa tudi domače zgodovine - tistega preprostega življenja, ki je včasih oblikovalo našega človeka. S prenosnim računalnikom ali pametnim telefonom je današnja mladina 24 ur na dan povezana z ogromnim svetom prijateljev. Nevarno pa je, da zamudi spoznati korenine, iz katerih izhaja. Pisanje Stanka Wakouniga je podobno mostu med starodavnimi časi in življenjem v naših krajih in sodobnim svetom, kjer prevladujejo individualizem, hitrost in razdrobljenost. Starejšim greje srce, ker je »staro življenje« opisano z veliko spoštljivostjo in toplino, hkrati pa je brez napačnega idealiziranja in tako mlajšim odpira nove poglede in omogoča nova razmišljanja". (Hanzi Tomažič, glavni urednik koroškega tednika Nedelja)

238 strani, brošura z zavhki, 14,5 x 21 cm, 23 evrov. Več: zalozba@mohorjeva.at, www.mohorjeva.com

Nova likovna razstava v Mestni knjižnici Izola Likovna skupina 2002

V poletnih mesecih si lahko v Mestni knjižnici Izola ogledate razstavo članov likovnega društva 2002, ki ima sedež v Škofljici pri Ljubljani. Morda se boste vprašali, odkod ime 2002? Ravno tistega leta se je zbrala skupina zanesenjakov, ljubiteljev slikarstva. Pod vodstvom akademskega slikarja Todorče Atanasova so se odpravili slikat na ljubljansko barje. Zadovoljni s dnevom so se dogovorili, da se dobijo še kdaj. Turistično društvo Škofljica jim je omogočilo uporabo svojih prostorov. Leta 2005 se jim je pridružilo več slikarjev. Vsak mesec so se redno srečevali na dvodnevni likovni delavnici, ki jih je vodil Todorče Atanasov. Spomladi leta 2006 so organizirali prvo likovno kolonijo v Štanjelu na Krasu. Bila je tako uspešna, da so se dogovorili za skupinsko razstavo v

razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu. Februarja leta 2007 so v Štanjelu razstavili 42 likovnih del na temo ljubljansko barje. Odprtje z bogatim kulturnim programom je obiskalo preko sto gostov. O razstavi so pisali številni lokalni mediji. "S tem je bila likovna skupina izstreljena v orbito", pove sedanji mentor, akademski slikar Matjaž Stopar.

Zaradi večje prepoznavnosti so si člani nadeli ime Likovna skupina 2002. Uspešno so delovali do leta 2010, ko so se registrirali kot društvo, ki nadaljuje tradicijo in usmeritev likovne skupine 2002. So edino samostojno likovno

društvo v območni izpostavi JSKD Ljubljana okolica. Do zdaj so organizirali 10 likovnih kolonij po Sloveniji in v tujini, preko 50 skupinskih razstav po Sloveniji ter 3 dobrodelne razstave. Vsako leto decembra postavljajo letno pregledno razstavo, praviloma v knjižnici Škofljica. Člani sodelujejo na tematskih razstavah, ki jih razpisuje JSKD, na ex temporih in na lokalnih prireditvah. Organizirajo in izvajajo tudi otroške delavnice (velikonočna, miklavževa) v občini Škofljica. Nekateri člani društva razstavljajo tudi samostojno, prejemajo nagrade in priznanja na ex temporih ter se uvrščajo na državni nivo tematskih razstav JSKD. Nekateri delujejo tudi v dru-

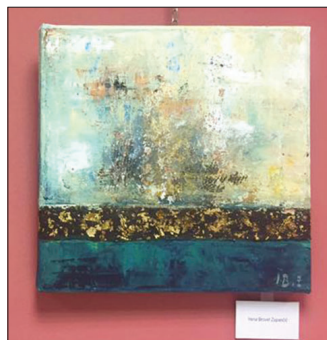

Foto Nataša Hostnik

gih likovnih društvih ali likovnih sekcijah kulturno umetniških društev. Ker se zavedajo, da je kvaliteta pomembna tudi pri ljubiteljski dejavnosti, organizirajo izobraževanja in mesečne delavnice, ki jih v zadnjem času vodi Matjaž Stopar, eden od ustanoviteljev društva. Dosedanji mentorji in vodje delavnic so bili poleg Todorče Atanasova še Barbara Kastelec, Žiga Bratoš, Meta Kastelic, Petar Lazarevič, Ana Sluga, in Veljko Toman.

Za razstavo v Mestni knjižnici Izola so člani društva pripravili izbor črno belih grafik ter mestnih vedut, krajin, tihožitij, rastlinskih in živalskih motivov v različnih slikarskih tehnikah. Sicer pa si likovne stvaritve članov društva lahko ogledate na FB strani www.facebook.com/likovnodrustvo2002, svoje vtise ali vprašanja pa jim pošljete na elektronski naslov likovno.drustvo.2002@gmail.com

MS in ŠP

Stoletnica

V Tolminu ob obletnici prve svetovne vojne pozivi k miru

Pred nemško kostnico pri Tolminu so se s spominsko slovesnostjo poklonili stoti obletnici bojev na soški fronti. Slovesnost, ki jo je priredila nemška komisija za vojna grobišča, je povezala predstavnike večine narodov, ki so se bojevali v Posočju, potekala pa je v znamenju spomina na številne žrtve tedanje morije ter pozivov k miru in sožitju.

S slovesnostjo pred kostnico, kjer počiva skoraj tisoč nemških vojakov in je edini ohranjeni spomenik nemškimi vojakom v dolini Soče, so se poklonili žrtvam vseh narodnosti, ki so se tukaj borili. "To so bili večinoma mladi fantje, katerih življenja, upanja in načrti so se končali mnogo prehitro, nenadno in nasilno. Vsak grob predstavlja čisto

svojo tragedijo staršev in iskreno ljubljene otrok, ki jih pogosto niso poznali in ki so jih neprostovoljno zapustili", je uvodoma spomnil predstavnik nemške komisije Heinz Fromm.

V "nepojmljivi moriji" prve svetovne vojne je življenje izgubilo 10 milijonov ljudi, skupaj z ranjenimi, poškodovanimi in pogrešanimi pa je ta številka znašala kar 40 milijonov. Krvavo sled pa je vojna pustila tudi na soški fronti, kjer je skupno število padlih, ranjenih, pogrešanih in ujetih doseglo okoli en milijon, je spomnil svetovalec v kabinetu slovenske ministrice za obrambo Samo Bevk.

Pri slovesnosti gre za izrazito pietetno dejanje, kjer se spomin-

jajo vseh žrtev ne glede na narodno, versko ali drugo pripadnost, je dodal Bevk: "Gre za sporočilo miru, ki ga danes svet potrebuje bolj kot kdaj koli prej".

Ob tem je Bevk prisotnim po-

ložil na srce, naj bo tragična izkušnja vojne "povabilo k razmisleku o sedanjosti in prihodnosti človeške civilizacije".

Podobnih misli je bil tudi tolminski župan Uroš Brežan, ki je misli namenil "vsem padlim in nesmislu vojne, ki se je morala v Evropi ponoviti še enkrat v večjem obsegu, da smo dojeli, da je naša največja skupna vrednota, ki nas povezuje, mir".

Zbrane sta pred položitvijo vencev med drugimi nagovorila še avstrijska veleposlanica v Sloveniji Sigrid Berka in nemški veleposlanik v Sloveniji Klaus Riedel. Že zjutraj pa je pred italijansko kostnico v Kobaridu in pri avstro-ogorskem vojaškem pokopališču Modrejece potekala slovesnost polaganja vencev.

Vila Vipolže / Snovanja

Rastemo s pesmijo

Koncertni cikel Snovanja, ki ga 12 let prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici, je s šestim koncertom obiskal Goriška Brda. V Vili Vipolže so predstavili zgodbo o šolskem zborovskem udejstvovanju, ki se je začela s skupino otrok in danes predstavlja jedro Mešanega mladinskega pevskega zbora Emil Komel. Njihova zgodba je čisto resnična, polna ganljivih in globokih sporočil, ki so se splela ob trdem delu s pesmijo. Petje v zboru otroka bogati na glasbenem, čustvenem in kulturnem področju. Bogati pa mu tudi je-

katerimi se lahko marsikaj naredi, se ustvari lepe stike in dobro počutje. Silvan bi bil danes ponosen nanje", je dejala ravnateljica Alessandra Schettino. Damijana Čevdek Jug vodi tri mlajše zборе, otroškega z dvanajstimi otroki od sedmega do enajstega leta starosti, mladinskega, v katerem je 27 pevcev, starih od deset do štirinajst let. Najmlajši, devetčlanski otroški zbor, združuje pevce v starosti med pet in sedem let. Z ustanovitvijo najmlajše skupine so naredili premišljen pedagoški korak. "Pomembno je, da otrok stopi v svet zborovske glasbe zgodaj, s

pokazali, da je slovenskega zborovska literatura široka in kakovostna. S prelepimi pesmimi omogoča veliko izbire in tudi izvajalske izzive, s katerimi so se pevci vseh zborov več kot dobro spoprijeli in pokazali visok interpretativni nivo. Mladinski zbori so zapeli tudi nekaj iz tuje literature, saj jih zanimajo novi avtorji in drugačni slogi. Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel je nastopil z žarom. S to poustvarjalno močjo, ki je resna in istočasna prežeta s tiho igričnostjo, je zapel tudi pesmi s tekmovalnega programa: renesančno s Thomasom Morleyem,

foto dd

zik. Zborovska piramida s štirimi starostno razdeljenimi vokalnimi sestavi, ki jo je Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel zgradil z dirigentoma Damijano Čevdek Jug in Davidom Bandeljem, predstavlja enega od temeljev goriške zborovske prihodnosti. Pevci prihajajo v obsegu 40-ih kilometrov iz Gorice, od Kanala do Ogleja, Devina, Deskel, Krasa: "Gledamo čez vse meje: pokrajinske, državne, mentalne", je povedal David Bandelj. Pevce sta s spodbudnimi besedami nagovorili Janja Bužinel in Damijana Čevdek Jug, ki jim je zaupala misli nekdanjega ravnatelja Silvana Kerševana. "Silvan Kerševan je v njih spoznal, še ko so bili osnovnošolci, moč in spodobnosti, s

petimi ali šestimi leti, ko je še zelo učljiv", pravi Damijana Čevdek Jug. Za zborovski razvoj pa je ključna možnost nadaljevanja. "Pri desetih, enajstih letih je bistvena pevska nadgradnja. Zadovaljni smo, da smo na šoli prišli do piramide, ki omogoča petje do zaključka višje srednje šole". To zadnjo stopničko, ki je redkost v zamejstvu, predstavlja Mešani mladinski pevski zbor s 27 člani, polovico deklet in polovico fantov, v starosti med 16. in 19. letom, ki ga vodi David Bandelj. Vsi zbori so tudi osvojili nagrade v tem šolskem letu. Programi, s katerimi so se predstavili zbori v Vili Vipolže, so bili pretežno slovenski. Z deli Janija Goloba, Tomaža Habeta, Patricke Quaggiata, Ambroža Čopija, Walterja Lo Nigra, Toma Varla so

slovensko ljudsko Zrejlo je žito v priredbi Stojana Kureta in afriško Baba Yetu. Prav tako so s sijajem zazvenele druge pesmi v njegovi izvedbi, tako sodobne in ljudske kot tudi popularne popevke. Njihov program je program zrelih zborov. "Ta večer sva si z Damijano zamišljala dolgo časa. Pevci so komaj čakali ta koncert. Vemo, da mladost je norost. Na vsaki vaji nama poberejo par let življenja. Na odru ta leta tudi vrnejo. Magija, ki jo znajo ustvariti, in glasba, ki jo predajo naprej, sta nekaj izjemnega. 70 mladih se vzgaja v zborovskem petju, timskem delu, poslušanju. To je šola za življenje", sklene misel David Bandelj, ki ji lahko samo potrdi-

MS

Ljubljana / Razstava

V Narodni galeriji risbe Giambattista Tiepola

V Narodni galeriji so 31. maja odprli razstavo risb italijanskega slikarja Giambattista Tiepola (1696-1770). Kot so zapisali, je prav v risbah zaobjeta najbolj neposredna misel umetnika, ki je bil vplivna osebnost na velikem prizorišču likovne ustvarjalnosti 18. stoletja in eden najpomembnejših poznobaroknih slikarjev.

Tiepolo je širši javnosti danes poznan predvsem po velikostnih iluzionističnih upodobitvah, ki z barvitostjo ter številčnostjo in razkošnostjo figur spominjajo na gledališko predstavo. Večina njegovih del je nastala v Benetkah in okolici,

izjemne so njegove poslikave plemiških palač in cerkva v severni Italiji, deloval pa je tudi na dvorih v Nemčiji in Španiji. S svojim delom je vplival na sodobnike in na naslednje generacije, saj je, kot je zapisal umetnostni zgodovinar Luc Menaše, "povezal razkošje baroka, eleganco rokokoja in hladnost počasi napredujočega neoklasicizma".

Za boljše razumevanje njegovega ustvarjanja si je poleg monumentalnih umetnin treba pogledati tudi manjša in navidezno neznatna dela. V dozdnevni preprostosti risb se namreč skrivata celotni ustvarjalni proces in umetnikova misel. Risbe pa omogočajo tudi vpogled v zakulisje družinske delavnice, ki jo je Tiepolo vodil skupaj s sino-

voma Giandomenicom in Lorenzom. Bile so pomembne kot nosilke posameznih ikonografskih motivov, kompozicijskih rešitev in kot predloge pri delu ter so ostale družinska skrivnost, so ob razstavi zapisali v galeriji.

Danes je ohranjenih nekaj tisoč Tiepolovih listov s skicami v različnih risarskih tehnikah. Iz njih so razvidne prve ideje, ki jih je umetnik postopoma preučeval skozi vselej izvirne rešitve ter prek kompozicijskih in svetlobnih razme-

Poklon okronanemu Pulcinelli (Gnoccolata, Kralj njakov), ok. 1750-1760

rij, ki jih je preverjal vse do končnega izdelka.

Eno najpomembnejših zbirk umetnikovih risb hrani Mestni muzej Sartorio v Trstu, in sicer kar 254 risb, ki jih je leta 1910 mestu Trst zapustil baron Giuseppe Sartorio. Zgodovina tržaške zbirke pa je povezana tudi z Ljubljano, kamor so zbirko leta 1916 umaknili pred nevarnostmi prve svetovne vojne in kjer je ostala 25 let. Po zapletih, ki so bili posledica nove politične ureditve po koncu avstro-ogrske monarhije, so bile leta 1941 vrnjene v Trst.

V razstavo Giambattista Tiepola - risbe je vključenih 77 risb iz zbirke tržaškega muzeja, ki zaobjemajo vso raznolikost Tiepolovega risar-

skega opusa, pa tudi njegovo neizmerno domišljijo in pronicljivost pri opazovanju vsakdanjega življenja.

Med drugim bo mogoče videti študije figur - letečih angelov, antičnih vojščakov ter alegoričnih in mitoloških podob, študije natančno določenih človeških tipov, krajinske izreze ter natančno izrisane študije psov, elegantnih hrtov, ki, kot so zapisali v galeriji, dajejo vtis gibanja. Videti bo mogoče tudi dekorativne in ornamentalne motive, kakor so vaze antičnega videza, čelade, maskeroni in detajli orožja, s katerimi je umetnik zapolnjeval svoje poslikave, ter fantazijske motive.

Ob razstavi, ki bo na ogled do 3. septembra, pa so se v Narodni galeriji povezali tudi z zagrebškim Muzejem za umetnost in obrt, kjer skoraj istočasno predstavljajo likovna dela Tiepola in njegovih sodobnikov. Z vstopnico Narodne galerije obiskovalcem omogočajo 50-odstotni popust pri nakupu vstopnice za zagrebško razstavo. Postavitev z naslovom

Baročni blišč Benetk - Tiepolo in njegovi sodobniki je v hrvaški prestolnici na ogled od 3. junija do 1. oktobra.

Dvojezična slikanica Špela Pahor Čudež v Piranu

Naša sodelavka Špela Pahor je po ljudski legendi in virih priredila pripoved - slikanico Čudež v Piranu II miracolo a Pirano, za ilustracije je poskrbela Laura Ličer, prevod pa je poskrbela Polona Vrabec.

Lepo oblikovana knjiga večjega formata je barvna slikanica, ki se naslanja na resnične dogodke, ki jih nekatere danes imenujejo tudi legende, predvsem pa je lepa pripoved o mestu Piran in prebivalcih, ribičih, navadah. 20. julija davnega leta 1343 se je nad pristaniškim mestom v Istri razbesnel pravi vihar, tramontana, "vse divje je šumelo, žvižgalo, bobnelo, hrumelo in rohnelo,... kot da se bliža konec sveta ali najmanj vesoljni potop". Dva ribiča sta bila na morju, ujeta v strašne morske valove, začela sta moliti in sredi njihujšega viharja se jima je prikazal sveti Jurij. "V svojem bleščečem oklepu, pokrit s šlemom in s sulico v rokah, je jezdil na iskrem belem konju. Na njegovem ščitju je krvavo žarel Jezusov križ", piše Špela Pahor. Svetnik na konju je ribičema dejal, da se bo nevihta pomirila, naj se ne bojita in tako se je tudi zgodilo, povedal jima je tudi, da bo s ščitom tudi v pri-

hodnje varoval Piran in njegove prebivalce. Presrečna ribiča

meščani vsako leto na god sv. Jurija prireajo procesijo v čast rešitelju mesta, prav tako so solinarji izbrali sv. Jurija za svojega zavetnika.

Avtorica Špela Pahor je doma iz Pirana, v Ljubljani je diplomirala in magistrirala iz etnologije in kulturne antropologije, vse življenje pa je zavezana knjigam in svojemu rodnemu mestu, saj je objavila tri knjige življenjskih zgodb Pirančanov s skupnim naslovom Srečanja v Piranu, prav tako je naredila več prevodov ljudskih in avtorskih pravlic. Kot pravljica nadaljuje družinsko tradicijo zbiranja pravljic, bila je

tudi urednica knjige Moja nana pripoveduje - kraške pripovedke, ki jih je zbral njen oče Miroslav Pahor. Laura Ličer je slikarka in ilustratorica iz Ljubljane in sodeluje z različnimi slovenskimi avtorji, priredila pa je že več kot 70 samostojnih razstav.

Slikanico Čudež v Piranu je delegacija Slovenske Karitas nedavno izročila svetemu očetu Francišku med avdientco na Trgu sv. Petra v Rimu.

JUP

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

13

Kdaj sva se prvič spoznala?

Pred kratkim sem bila priča pogovoru, v katerem je mlajši sogovornik obujal spomine na prvo srečanje z znamenitim pisateljem, ki mu je v tistem trenutku sedel nasproti. Želel je poudariti, kako dobro se spomni podrobnosti, čeprav je bil še otrok, in hote ali nehoti mu je ušla izjava: "Dobro se spominjam časa, ko sva se prvič spoznala ..." Hudomušno sem pomislila, ali se spomni tudi časa, ko sta se spoznala drugič ali tretjič ... Se je mogoče spoznati večkrat? Načeloma ne, razen, če se v različnih situacijah predstavljamo kot različne osebe, vendar pustimo takšne spekulacije in se raje vrnimo k logičnemu in jasnemu izražanju. Spoznamo se takrat, ko se prvič vidimo oz. srečamo. To, da je glagol spoznati dovršni glagol, da se je nekaj že dokončalo oz. po starem: dovršilo (zato dovršni glagol), nam pove, da tega dejanja ne moremo ponoviti še drugič, tretjič ali desetič. Res je, da lahko kaj vedno znova spoznavamo, vendar je to nedovršni glagol spoznavati, v navedenem primeru pa smo imeli glagol spoznati, kar seveda ni isto. Mladi mož bi bil lahko rekel, da se dobro spominja, kako se je s pisateljem prvič srečal ali kako ga je prvič videl in ga slišal govoriti ali se je nemara z njim celo pogovarjal, žal pa ni logično izraziti se, da sta se spoznala prvič. No, včeraj pa sem prebrala še besedno zvezo di-

plomirani študent. Hm, kje pa študirajo taki diplomirani študentje in čemu to počnejo, če so že diplomirali?! Če so namreč študentje, jih diploma kot poslednje študijsko dejanje še čaka; če pa so že diplomirali, nimajo več statusa študenta, torej niso študentje, temveč diplomanti oz. diplomantke. Diplomant je namreč tisti, ki je študij dokončal z diplomiranjem, je napisal diplomsko nalogo oz. diplomsko delo in je prejel diplomu oz. diplomsko listino. V sobesedilu sem našel, da se na eno cvetko, namreč na besedno zvezo magistrskijska naloga. Študij druge bolonjske stopnje se res imenuje magistrski, naziv magistrskega študenta, ko bo diplomiral, pa bo magistr, od tod tudi zveza magistrska naloga oz. magistrsko delo. Navezuje se na magistrski, ne na magistrski. Seveda se piše magistrsko, ne magistrsko delo (kot tudi: metrsko, ne metersko blago in decembrski, ne decemberski prazniki). Po drugi strani je prav recenzijski, ne recenzentski izvod knjige, saj je namenjena recenziji, ne recenzentu, čeprav bi se o tem vsekakor dalo še razpravljati ... Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

V spomin

Ob smrti Kristijana Debelisa

Izgubiti prijatelja je vedno težko. Ko gre za človeka v polnosti njegovih let, ki ga imaš rad, ker je dober, občutljiv človek, je izguba še toliko bolj boleča. Tak prijatelj, dober človek in občutljiv sogovornik je bil Kristjan Debelis, vrtnar s Kolonkovca. Poznala sva se od otroških let, od skavtskih taborov, od časov, ko so skavti na praznem seniku pri Debelisovih imeli skladišče za šotore in lonce ter ostalo opremo, od časov, ko je ob dnevnih obiskih v kuhinjski šotor vstopala mogočna postava Lojzeta Debelisa s "kišto" solate, paradižnikov ali druge povrtine za ves tabor. V noči na zadnji majski dan se je odločil, da odide za vedno.

Kristjana, ki bi 1. avgusta dopolnil 47 let, sem zadnjič videl in z njim izmenjal par priložnostnih besed pred kakim tednom, ko sem ga pozdravil v kuhinji kmečkega turizma, kjer je ravno mešal po loncu. V kuhinji je rad delal. Tisti dan ni imel časa za klepet, a vsaj par priložnostnih stavkov sva si vendarle izmenjala. Tudi nasmejala sva se, saj sva se spominjala nekega tabora in 'podvigov' tistih dni.

Kristjan Debelis je po srednji šoli, ki jo je obiskoval pri Svetem Jakobu, obiskoval kmetijsko šolo in je bil kmet s srcem. Na vrtnariji, kjer se sicer ukvarjajo tudi z vinogradništvom in oljkarstvom, je skupaj z bratom Andrejem skrbel za obdelovanje in gojenje povrtnin ter trajnih nasadov. Pavel pa je zadolžen za prodajo pridelka na stojnici, ki zdaj na trgu pred

Novim Svetim Antonom. Seveda je na kmetiji vsa družina vprežena v delo in vsi pomagajo, tudi oče Lojze in mama Zorka, saj edino tako, s složnim delom, kmetija napreduje. Zadnja leta so bili Debelisovi močno vpreženi v postavitev in uresničitev kmečkega turizma, ki mu je bil pobudnik prav Kristjan in je zdaj v ponos vsem. Še zlasti sta se tega podviga veselila starša, ki sta z zadoščenjem in veseljem gledala na vpetost svojih treh sinov in njihovih družin v domačijo.

Kristjan je bil tudi pevec in je sodeloval pri raznih zborih, najbolj redno seveda v domačem, dokler je deloval na Kolonkovcu in zdaj pri Sv. Ani, a tudi v škedenjskem cerkvenem zboru, prav tako je bil zelo angažiran, ko so na Kolonkovcu v poletnem času prirejali Praznik solate. Večkrat je osvojil prvo mesto v tekmovanju pri sajenju solate in bil eden glavnih sodelavcev ekipe, ki je praznik pripravljala. Več let je pomagal tudi v Mačkoljah.

Polje, kdo bo tebe ljubil, kadar bom v grobu spal? se glasi verz znane pesmi in polje odgovarja: *Ljubil me bo žar pomladni, ki nad mano bo sijal.*

Kristjanova ljubezen do domače zemlje in dela na njej ne bo umrla. Ta ljubezen bo kot seme, ki bo vzkliklo in bo rodilo svoj sad! Vsem, ki so ga imeli radi, mami Zorki, očetu Lojzetu, bratoma Andreju in Pavlu ter ostalim sorodnikom naj gre naše občuteno sožalje.

Marko Tavčar

Gabrovec: "11. junija bom volil za Ozbiča"

"Za novo pomlad!"

"V tej Občini moji otroci obiskujejo šole, sledijo tečaju klasičnega baleta, so vključeni v skavtske skupine, igrajo nogomet. Tukaj sva tako jaz kot moja žena aktivna člana družbe. Sprejemam ta izzivi, ker menim, da lahko nudim svoj tehnični in strokovni doprinos temu teritoriju in prebivalcem te prekrasne občine".

Zelo dobro se spominjam besed, s katerimi mi je Mitja potrdil svojo razpoložljivost za kandidacijo na čelo naše skupnosti v naslednjem petletju.

Veliko sva se nato pogovarjala, tistega večera, o odprtih vprašanjih, finančnih in upravnih težavah, neprimernih zakonih, ki bi jih bilo treba spremeniti, neizpolnjenih pričakovanjih.

A pogovarjala sva se predvsem o konkretnih in izvedljivih načrtih, o možnostih razvoja, ki jih je treba takoj izkoristiti, o čezmejnem sodelovanju, o sredstvih iz evropskih projektov, ki lahko spremenijo naše ozemlje v pravi biser na Krasu blizu morja. In še o podpori malim in srednjim podjetnikom, tolikim trgovcem, ki vztrajno služijo svoj kruh v raznih predelih in skrbijo, da so naše ulice in trgi še živahni. Pogovarjala sva se o aktivni sodelujoči različnih in raznolikih društev in združenj, prave življenjske sile naše družbe. In še o binomu med kmetijstvom in turizmom, ki mora služiti ohranjanju in valorizaciji naravne pokrajine in urbanih predelov. O kulturi in zgodovini, ki se prepletata v enogastronomski ponudbi. Pogovarjala sva se, ne nazadnje, o učinkovitih in koristnih storitvah za prebivalce, za Občino, ki je po meri družin in vsakega posameznika.

V Mitjevih očeh sem videl navdušenje in energijo, ki se zrcalila v njegovi osebnosti zgodbi o poštini in odgovorni osebi, ljubečem družinskem očetu in cenjenem strokovnjaku. Nimam dvomov: 11. junija bom volil za Mitjo Ozbiča in sem ponosen, da ga lahko podpiram tudi s svojo kandidacijo za občinski svet na listi Insieme Skupaj, ki smo jo sestavili s ciljem, da podpremo in dokažemo naše prizadevanje za ... skupno dobro. / Igor Gabrovec

Društvo slovenskih izobražencev

Andrej Gosar - mislec v prelomnih časih

Andrej Gosar je bil pomemben mislec, slovenski pravnik, politik, sociolog in pedagog, ki je deloval med obema vojnama. Leta 1914 se je odvijal znanstveni simpozij *Dr. Andrej Gosar, Krščanstvo in socialno gibanje. Življenje, delo, pomen*, na katerem je sodelovalo več kot 40 predavateljev, naslednje leto pa je pri Mohorjevi družbi izšla znanstvena monografija Dr. Andrej Gosar (1887-1970). Na simpoziju se je porodila ideja, da bi posneli dokumentarec. Scenarij in režijo so zaupali Jerneju Kastelcu.

"Naša vnema za resnico in pravico mora biti brezpogojna, se ne sme ravnati po tem, kaj nam je v prid in kaj v škodo. Biti mora popolnoma neodvisna od kakršnih koli osebnih ali skupinskih, na primer rodbinskih, stanovskih, strankarskih in drugih takih kolektivnih interesov in koristi". S tem citatom iz leta 1943 se začne dokumentarec *Andrej Gosar, mi-*

slec v prelomnem času, ki so ga predvajali na rednem ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev. V njem se preko izjav številnih pričevalcev izriše osebnost Andreja Gosarja, izjem-

Foto damj@n

no zanimivega slovenskega politika v času med vojnama, ki je pustil pomembno sled v slovenski zgodovini. Imajo ga za izumitelja socialne države na Slovenskem.

Knjižna predstavitev Boris Pahor v žrelu Udbe

Tržaško knjižno središče je bilo v torek, 30. maja, deležno krstne predstavitve nove knjige Igorja Omerze z naslovom Boris Pahor v žrelu Udbe. Upraviteljica Ilde Košuta se je Mohorjevi družbi iz Celovca zahvalila za izbiro in pozdravila velikega gosta Borisa Pahorja, ki je s svojo prisotnostjo in kot vedno učinkovitim in jasnim posegom počastil pogum avtorja in številne prisotne. Gre za tretje večje delo tega zbiralca, iz teh, kar je še ostalo od arhivov ene najbolj učinkovitejših in zloglasnih tajnih služb totalitarnih režimov, saj je ob kominformu premagala celo NKVD. Po Omerzovih knjigah o Kocbeku in Dragi je sedanja posvečena zaležovanju Borisa Pahorja in to vse od 1952. leta, ko je objavil kritiko o Kocbekovem Strahu in pogumu, pa do 1989. leta ob zori osamosvojitve in demokratizacije Slovenije.

Knjiga obsega 640 strani, opremljena je z bogato dokumentacijo, predvsem pa obsežnim imenskim seznamom zaleževanih oziroma informiranih oseb. Skupno gre za okrog 600 imen pretežno iz zamejstva, saj je bilo samo domačih konfidentov okrog 89 in nekaj so morali poročati.

Lahko bi rekli torej, da, če niste v enem ali drugem seznamu, ni kaj iz vas. Vseeno pa moramo pri vsem napisanem upoštevati, da gre le za manj pomembne podatke, težji in gotovo bolj pomembni so se spremenili v papirnato maso

Razvil je podroben koncept družbene ureditve, ki bi temeljila na večji ekonomski in socialni pravičnosti. Ukvarjal se je s praktičnimi vprašanji – o plačah in sindikatih, kako reševati stanovanjsko stisko itd.

Po doktoratu na Dunaju med prvo svetovno vojno je moral na rusko fronto, nato v München na specializacijo, kjer je poleg pravnega doktorata razširil še ekonomsko in sociološko znanje. Tako je imel tri poklice: bil je pravnik, sociolog in ekonomist. Napisal je poziv za krščanski socializem, ki ni bil v smislu marksističnega socializma, bil pa je leva socialna percepcija, v kateri bi delavcem dali več pomena in pravic. Izhajal pa je iz krščanskega nauka.

Kot odbornik za socialna vprašanja v začasni vladi za Slovenijo je prevzel socialni resor. Njegov najodmevnejši ukrep je bil na področju stanovanjske politike, tako imenovana Gosarjeva stanovanjska na-

redba, ki je določala, da morajo vsi, ki imajo nad milijon kron premoženja, zapustiti prostore v stavbah, ki niso bile njihova last. Hotel je razbremeniti siromašne

v Vevčah.

Jasna pa je obsežna mreža kritja zamejskega prostora. Avtor Igor Omerza je v uvodu posredoval nekaj zanimivih podrobnosti. Tako, da so v barkovljanski hiši nastavili Pahorju mikrofone. Takratna tehnologija pa je potrebovala tudi zahtevno avtomobilsko kritje v bližini, kar na kontovelskem klan-

sloje, a je vzbudila hudo reakcijo liberalne politične strani – predvsem ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar mu je očital, da je katoliški komunist, ki ogroža načelo privatne lastnine. Bil je trezen in resen, hotel je, da bi se ženske izobraževale in sodelovale v javnem življenju, hotel pa je tudi reformirati SLS.

Leta 1928 je postal minister za socialno politiko v Jugoslaviji in naredil veliko za Slovence, a je zaradi svojih strokovnih in etičnih načel ter zvestobe evangeliju ostal osamljen. Proti koncu druge svetovne vojne je bil zaprt, poslali so ga v Dachau. Po vojni pa je bil prisiljen se umakniti v zasebnost. Pisal je, a za predal, ker je moral vse skrivati zaradi preiskav. Imel je osem otrok in bil vzoren družinski oče.

Po pogovoru, ki ga je v Peterlinovi dvorani vodil Tomaž Simčič z režiserjem, je slednji dejal, da mu je Gosar postal zanimiv prav zato, ker je bil na neki način zamolčan. Gosar ni bil črno-bel, a je imel močno moralno in etično zavest, iz katere je deloval. Jernej Kastelec je med drugim dejal, kako smo Slovenci krivični do svojih velikih ljudi. Skozi mozaik sodelavcev je skušal prikazati, da je Gosar nago-varjal različne ljudi.

Metka Šinigoy

Boris Pahor je imel na večeru kot vedno tehten, strnjen in učinkovit nastop. Ponovil je obsodbo režima, njegovega internacionalističnega ideološkega nastopa na škodo slovenske identitete in predvsem narodne zavesti. To se pa odraža še danes, ko obstaja država, a ni narodne zavesti. Pri tem se je Boris Pahor spomnil velikana Franca Jeze, ki je danes že skorajda pozabljen. Debatu je lepo povezoval Ivo Jevnikar.

Večer pa je imel tudi komični nastop ponosnega starega mladostnika s Kopskega, ki je nastopil v bran delovanja tajne službe, ne da bi razlikoval tajnih služb totalitarnega režima s 600 grobišči ali službami demokratičnih držav, ki imajo seveda podobne lastnosti, ne pa tolikšnih. Lepo je tudi, da ni prišel sam, ampak v izbrani družbi, ki je pripomogla k uspehu večera. Predvsem pa je v daljšem posegu zelo toplo svetoval avtorju, naj ne objavlja starih stvari, iz katerih ostaja zgolj negativni prikaz preteklosti. To v 21. stoletju na Oberdankovem trgu! Snov za Četrto knjigo o žilavosti sistema?

SFSN

Spominska sveta maša v Rižarni "Niso bili izbrisani!"

"Draga Mama! Sporočam ti da jast sem

danes poklican za me ustrelit. Torej zbogom za vekomaj". Odlomek pisnega pričevanja tragedije svetovne razsežnosti, ki se je odvijala pod sčedenskim gričem ob izteku vojne. Nad pet tisoč trupel je bilo sežganih v Tržaški Rižarni v letu dni. Od teh tri tisoč štiristo Slovencev. Ne samo trupel, mnogi so bili živi sežgani, ker jih je udarec s kolom le omrtvil. Partizank in partizanov, prebivalcev slovenskih vasi, ki so jih prignali sem iz Notranjske, Brkinov in Krasa.

Nemške in italijanske pa tudi kolaboracionistične enote so sodelovale pri uničevalnem stroju. V glavnem so tu morili Slovence in Hrvate pa nekaj

Italijanov. Nemci so pač redni in točni. Za Jude tako iz Veneta, zlasti Benetk in Trsta je bilo to prehodno taborišče. Poklali so jih v za njih predvidenih taboriščih.

Že desetletja se junija tržaški slovenski verniki s sveto mašo v Rižarni spomnijo na žrtve. Tudi letos so se zbrali na spominskem srečanju v organizaciji Slovenskega pastoralnega središča Trst. Mašo je daroval kanonik msgr. Franc Vončina ob asistenci g. Klemen Zalarja, rektorja SPS Trst. Zveza združenih pevskih zborov pod

vodstvom Edija Raceta je spremljala Alenka Cergol. Msgr. Vončina se je počrtal, da so padli dali svoja življenja za brate po narodnosti, veri in prepričanju. Niso bili izbrisani, sovražna ideologija s skrajnim nacionalizmom pa je klavarno končala tudi z njihovim žrtvovanjem v tem kraju trpljenja. Tako kot novomeški

škof msgr. Andrej Glavan v Kočevskem Rogu v soboto, je tudi v Rižarni msgr. Vončina molil za ubijalce z mislijo, da se kaj takega nikoli ne ponovi več. Spomnil se je tudi na pokojnega msgr. Dušana Jakomina, ki je uvedel spominske slovenske svete maše v Rižarni.

Miro Oppelt

Opčine

Šmarnični koncert Marijinih pesmi

Župnija sv. Jerneja apostola in Mešani cerkveni pevski zbor Sv. Jernej z Opčin pri Trstu, s sodelovanjem Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, sta v sredo, 31. maja, že tradicionalno priredili koncert Marijinih pesmi ob zaključku šmarničnega meseca, da bi čim slovesneje zaključili pobožnosti, ki se vsak dan vrstijo v mesecu maju. Koncert nabožnih pesmi prireja jo na Opčinah ob zaključku šmarnic že mnoga leta, navadno nastopajo domači zbori in morda kak povabljeni pevski sestav, tokrat pa so zbrani publiko pripravili zelo prijetno presenečenje, saj je med zborovskimi nastopi zaigral tudi duo na trobento in orgle. Povabili so namreč diplomirano trobentačico Živo Komar, ki je z domačim organistom Vinkom Skerlavajem presenetila z nekaterimi res lepimi melodijami. Po prvem preludiju dua trobente in orgel so zborovski koncert začeli otroci Otroškega pevskega zbora Vesela pomlad, ki so pod vodstvom Andreje Štucin Cergol (na orgle je spremljala Alenka

Cergol) zares ubrano zapeli dve pesmi, *Te rože so zate*, ki jo je uglasbil Dominik Krt, in pesem neznanega avtorja Marija. Za drugo pesem so otroškemu zborčku pomagale tudi pevke Mladinskega pevskega zbora Vesela pomlad z Opčin, ki so nato v lastnem sestavu zapele Caccinijevo *Ave Marijo* (ob orgelski

grazioso. Sledila je priložnostna misel, ki je bila tokrat zaupana urednici pri založbi Mladika in javni kulturni delavki Nadji Roncelli, ki je navzoče nagovorila o pomenu miru in spoštovanja do bližnjih v današnjem času. Drugi del koncerta so začeli pevci Cerkvenega pevskega zbora Sv. Florijan od Banov, ki so posebno prepričljivo zapeli tri Marijine pesmi: ljudsko *Taužint krat bodi češčena*, ki jo je priredil Spehonia, Vodopivčeva *Marija, majnik gre čez trate* in *Krasen majnik*, ki jo je uglasbil Ražem. Banovski zbor uspešno vodi Melita Vidau

rija, bodi zdrava (napisal Karel Adamič, priredil Gregor Zafošnik) in Ferjančičevo *Večerni zvon*. Moškim melodijam je ponovno sledil glasbeni vložek orgel in trobente (Webberjeva *Pie Jesu*), nato je nastopil domači mešani cerkveni pevski zbor Sv. Jernej z Opčin, ki je zapel štiri Marijine pesmi domačih skladateljev, saj dirigent Janko Ban skrbno zbira take pesmi, ki ovrednotijo bogastvo primorske in zamejske glasbene ustvarjalnosti. Ljudska pesem *Že slavčki žvrgolijo* (v priredbi Ubalda Vrabca), *V duši nam plamen čist gori* na besedilo Ljubke Šorli, ki jo je uglasbil Lojze Bratuž (katerega obletnico mučeniške smrti smo pravkar obhajali), Vodopivčeva *Glej, o Marija in V sveto mesto nazarško* po napevu Ivana Laharnarja so veličastno zadonele pred polno opensko cerkvijo Sv. Jerneja. Pred zaključkom lepega in občutenega glasbenega večera je domači župnik Franc Pohajač pozdravil

vse navzoče in se zahvalil nastopajočim zborom, da so vsem ponudili priložnost, da so na edinstven način bolj doživeto zaključili šmarnični mesec maj. Nato so vsi pevci skupaj zapeli *Marijo skoz' življenje* ob spremljavi orgel in trobente, duo pa je zaključil glasbeni večer s Purcel-

lovo skladbo *Trumpet Tune*. Vse nastope je povezoval Tomaž Susič, vezno besedilo pa je napisala Lučka Peterlin. Slovenci imamo ogromno izredno lepih Marijinih pesmi, ki so nastajale v stoletjih, zato je lepo in primerno, da s takimi glasbenimi večeri oživljamo spomin nanje. Kot vedno so na openskem šmarničnem zaključku zapele tri generacije pevcev (otroški

in mladinski zbor Vesela pomlad, cerkvena zbor in moška skupina), kar je koncertu dalo zanimivo razgibanost, glasbeni vložki dua orgel in trobente (presenetljivo, kako lahko trobilo z vrhunsko izvajalko zveni izredno milo) in priložnostne misli so vsem pustile globok vtis. Res poseben zaključek Marijinega meseca maja.

Mitja Petarso

spremljavi Alenke Cergol, na prečno flavto pa jih je spremljala Tjaša De Luisa) ter Espinozovo *Na poti skozi življenje*. Melodičnim glasovom deklet, ki so zelo prepričljivo zapele svoj program, je sledil intermezzo trobente in orgel: instrumentalista sta zaigrala Mozartovo *Andante*

Danieli. Nato so zadoneli moški glasovi Moške komorne skupine Štane Malič. Moška skupina, katerih pevci pojejo v različnih pevskih zborih in se zberejo le priložnostno, da bi zapeli v moškem sestavu na domačih openskih prireditvah, je pod gotovim vodstvom Janka Bana zapela *O Ma-*

vse navzoče in se zahvalil nastopajočim zborom, da so vsem ponudili priložnost, da so na edinstven način bolj doživeto zaključili šmarnični mesec maj. Nato so vsi pevci skupaj zapeli *Marijo skoz' življenje* ob spremljavi orgel in trobente, duo pa je zaključil glasbeni večer s Purcel-

Obnova železniške proge Ne le Sveti Andrej in Miramar, v načrtu je tudi obnova poti čez Col

Trst bo kmalu bogatejši za izjemno turistično vabo. S tem zagotovilom se je zaključilo srečanje v deželni svet v Trstu, na katerem so govorili o obnovi nekdanje železniške infrastrukture med Svetim Andrejem, Miramarom in Colom na Tržaškem krasu. Sestanka so se udeležili predsednica deželne vlade Debora Serracchiani, tržaški župan Roberto Dipiazza in najvišji zastopniki ustanove Fondazione FS, ki neguje zgodovinsko premoženje italijanskih železnic. "Zelo natančno smo določili

časovnico načrtovanih del", je povedala Serracchianijeva in pri tem napovedala, da bodo najprej prenovili železniški muzej pri Svetem Andreju in spet usposobili tamkajšnje železniške postaje. Ta bo povezana z Miramarom, in sicer po rocolski progi, ki jo bodo prav tako obnovili. Toda načrti segajo še dlje, in sicer do meje "s prijatelji Slovenci", kot je povedala Serracchianijeva. Na sestanku so se namreč strinjali, da je smiselno obuditi tudi železniško pot čez mejni prehod na Colu. S tem bi Trst na stečaj odprl svo-

ja vrata starodobnim vlakom iz Avstrije in Slovenije, s čimer bi se celotnemu mestu odprla nova turistična perspektiva. Celoten načrt, o katerem so razpravljali na sestanku, je vreden 18 milijonov. Podrobnosti je razkril predsednik Fondazione FS Mauro Moretti. S prvim sklopom del, ki terja 4 milijone, bodo začeli že takoj, in sicer po uradni sklenitvi dogovora z italijanskim ministrstvom za kulturo. Minister Dario Franceschini naj bi spoznam slovesno podpisal že čez dober mesec v Trstu. "S temi železniškimi deli, z

zgraditvijo morskega parka in selitvijo tržnice bomo popolnoma predrugačili tisti obmorski del mesta pri Svetem Andreju in ga naredili zanimivega za turiste", se je razveselil tržaški župan Roberto Dipiazza. "Celotna turistična ponudba bo zagotovo bogatejša".

Na srečanju so govorili tudi o drugem podobnem načrtu, za katerega se zavzema dežela, in sicer o obnovi proge med Saccilejem in Huminom. Debora Serracchiani je v zvezi s tem dejala, da bi se celotni deželi z uresničitvijo še te zamisli odprle nove možnosti za dodaten razvoj turizma. Izboljšala bi se zlasti ponudba za tiste, ki prisegajo na "slow-turism" (počasni turizem), se pravi na preživljanje počitnic brez naglice.

ARC/PA

Mitja Ozbič s predstavniki gibanja Cittadini

sieme Skupaj. V njej kandidirata Daria Viviani in Alberto Tarlao. Prva ima za sabo že večletno izkušnjo v gibanju Cittadini, aktivna je bila že v času občanske liste v podporo Riccardu Illyju, naposled ob kandidaturi Marie Terese Bassa Poropat za predsednico pokrajine. Ob Vivianijevi kandidira tudi mladi Alberto Tar-

Edera in nekdanja predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat. "Dandanes je tehnično znanje v javni upravi izjemno cenjeno in nujno potrebno. Prav gotovo je Mitja Ozbič prava oseba, celo najbolj kompetentna, ki lahko vodi tako raznoliko občino, kot je devinsko-nabrežinska", je na srečanju dejala Bassa Poropat.

Romanje Združeni zbor ZCPZ poromal na Žalostno goro

Opčin preko Bazovice in mejnega prehoda Pesek je 2. junija avtobus popeljal pevce in spremljevalce na romanje k Žalostni Materi božji na Žalostno goro nad Mokronogom. Sončno, prijetno toplo jutro ni privabilo pravega razpoloženja med romarji, v senci žalostnega dogodka pri družini Debelis. Pot se je vlekla do obrobja Ljubljane, kjer je bil krajši postanek v prijetnem gostišču. In spet smo na avtocesti v smeri Dolenjske in Mokronoga; tu se je pričela pot vzpenjati proti Žalostni gori, kjer nas pričaka

župnik in dekan Klavdio Peterca, ki s hudomušno pripovedjo o kozah in ovcah, (prve se razkropijo na okrog, druge pa sledijo svojemu pastirju) nas duševno pripravi na strmi vzpon, da mu sledimo pri razlagi poslikav od postaje do postaje v cerkev Žalostne Matere božje, svetišča, zgrajenega leta 1697, dokončanega pa leta 1735 s freskami Franca Jerovška. Evharistično daritev, v spomin tragično preminulega Kristjana, je vodil msgr. Franc Vončina, ki v pridigi izpostavi zborovsko petje kot povezavo med cerkvijo in

verniki, obenem pa obogatitev daritve same, še posebno tam, kjer ni slovenskega duhovnika in se italijanski sobratje trudijo, da preberejo mašo v slovenščini, tako zadobi petje še poseben pomen. Združeni zbor je v uvodu k daritvi zapel Zdrava Marija - Kimovca in Pred Bogom -

Vavkna, pod vodstvom Edija Raceta ob orgeljski spremljavi Marije Šturman in nadaljeval s Tretjo mašo Ubalda Vrabca. Pri branju beril in prošnji so se zvrstili: ga. Alojzija Mozetič, g. Igor Švab in ga. Majda Cibic ter z Marijino pesmijo sklenili daritev. Odzvonil je poldan, ko smo se odpeljali v Mokronog v gostišče

na kosilo. Po okusnem obedu je sledil ogled muzejske zbirke nekdanjega prevoznega sredstva; raznih kočij in še drugih elementov,

povezanih s to dejavnostjo. Nato sprehod do pokopališča, kjer počiva Pepka Vodopivec, dolgoletna gospodinja dr. Jožeta Prešerna, ustanovitelj Sloven-skih Tržaških Skavtinj -1959. Nadaljevali smo pot v Stično na ogled samostana in njegovih zanimivosti, kjer ponujajo razna zdravilna zelišča. Pomudili smo se še v cerkvi Žalostne Matere božje in s pesmima Marija skoz življenje in Marija, Mati ljubljena smo se poslovili od samostana v Stični ter nadaljevali pot proti domu. Prijeten romarski izlet (za katerega gre zahvala organizatorjem pri ZCPZ) se je iztekel v znamenju odsotnosti g. Debelisa, ki je prejšnja leta na teh romanjih, s svojo hudomušno pripovedjo raznih dovtipov znal poživiti vdušje ob vračanju v domače loge.

Pavel Vidau

Unescova dediščina

Tudi v Bruslju o čezmejni kandidaturi Brd

Predlog za uvrstitev Brd na Unescov seznam svetovne dediščine še čaka na odločilne korake, a medtem so zamisel že predstavili v Bruslju. Priložnost za prikaz čezmejne, slovensko-italijanske kandidature je ponudilo sredino odprtje

združeno v namenu, da ovrednoti svojo zgodovino, svojo naravno lepoto in nenazadnje tudi svojo razvojno perspektivo", je bruseljsko predstavitev pospremil deželni odbornik za kmetijstvo Cristiano Shaurli, ki je pred dobrim mesecem na seji

Krmin, Kopriva, Fara, Moša, Števerjan in Šlovrenc v Italiji. Tem, ki so dali zagon pobudi, so se kasneje pridružili še mnogi javni in zasebni partnerji, nenazadnje prav dežela FJK, ki si po Shaurlijevih besedah močno prizadeva za uspeh kandidature.

razstave Collio / Brda 1915-1917 na reprezentančnem sedežu Furlanije Julijske krajine v belgijski prestolnici. Odprtja so se med drugim udeležili predsednik deželnega sveta Franco Iacop, župan občine Dolenje Diego Bernardis, krminski župan Luciano Patat in direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec. "Brda je svojčas delila umetna politična meja, danes pa je to območje

deželne vlade uspešno predlagal podporo Furlanije Julijske krajine na Unescov seznam. "Skupna kandidatura je velik dosežek, ki se seveda lahko obrestuje v turizmu in gospodarstvu, a je predvsem kulturni podvig", je dodal Shaurli. Zamisel za kandidaturo je pred dvema letoma sprožila občinska uprava Dolenjega, ki je hitro prepričala še Občino Brda na slovenski strani ter občine Gorica,

Postopek je sicer še v začetni fazi. Predlagatelji trenutno še pripravljajo dokumentacijo, ki jo je treba predstaviti medministrskemu odboru v Rimu. Ministrstvu za okolje in kulturo sta namreč pristojni za sestavo »Tentative list«, t. j. seznama znamenitosti, ki jih Italija predlaga Unescu. V evidenci italijanske medministrske komisije je trenutno okoli 40 krajev, med temi tudi Palmanova.

ARC/PV

Odbojka

Soča na državnem finalu under 13 3x3

Dečki Soče (združene ekipe slovenskih goriških odbojarskih društev) so po gladki osvojitvi deželnega naslova naleteli na previsoko kakovostno raven državnega finala under 13 3x3,

ki je potekal v Perugii od 26. do 28. maja. Tehnična in fizična premoč vrstnikov iz Ravenne, Padove, Taranta, Genove, Città di Castello (PG) in Volley Meta (Sorrenta) ni dovolila večjega upanja. Našim pa je uspelo premagati Aosto in Potenza, tako da so se uvrstili na 25. mesto in izboljšali lansko in predlansko uvrstitev prvaka iz Fjk.

Na sliki nekdanji trener italijanske ženske državne reprezentance, ki je leta 2002 osvojila naslov svetovnega prvaka, Marco Bonitta z igralci Soče (Nikolaj Černic, Jan Feri, Gabriel Devetta, Andrej Cotič, Francesco Miden, Borut Vižintin) in trenerjem Lucom Miloccom.

Nad trideset otrok, ki obiskuje vrtec in osnovno šolo, je končalo sezono pri ŠZ Soča

Čez celo leto so najmlajši dvakrat na teden vadili motoriko in osnove odbojke, "večji" pa so se večkrat tudi uspešno pomerili z drugimi vrstniki na turnirjih mikro in minodbojke krajevne odbojarske zveze. Predsednik Tomsič je na zadnjem treningu najmlajše pohvalil za redno številčno prisotnost na treningih in napredovanje ter jih povabil, naj septembra ponovno stopijo v telovadnico, da se bodo spet lahko sproščeno razgibavali in igrali.

PRIMORSKI PRIIMKI (42)

KARLOVINI

Razmeroma redke priimek Karlovin bi na prvi pogled ocenili kot italijanski priimek, ki so mu C spremenili v K. A če pogledamo italijanske telefonske imenike, priimka Carlovini ne najdemo.

Če se odpravimo v arhive, najdemo rodbino s tem nenavadnim priimkom v Gorenjem Polju pri Desklah. Rodbini sledimo do sredine 19. stoletja. Potem pa nenadoma priimek izgine. Kot da je prišel od nekd drugod. Po obisku nadškofijskega arhiva v Gorici in župnijskega arhiva v Desklah smo ugotovili, da priimek Karlovin ni nastal v Posočju, ampak je v Gorenje Polje prišel okoli leta 1845.

Kovač Matija Berlot in njegova soproga Marija Tinta, ki sta pred 200 leti živel v hiši Gorenje Polje št. 150, nista imela otrok. Zato sta, tako kot je to bilo v navadi pri mnogih premožnejših družinah v tistem času na Kranjskem in Goriškem, k sebi vzela tržaškega najdenčka. To je bil Karel Karlovin, rojen v Trstu 20. aprila 1842. Verjetno je bil sin kakega mladega dekleta, ki kot samohranilka takrat ni mogla preživeti; otroka je morala dati v sirotišnico, od koder so ga dali v primerno družino.

Karel je ohranil svoj priimek, kar pomeni, da ga Berlotova nista posvojila. Mogoče je sicer, da sta ga posinovila kasneje. Vsekakor pa je Karel Karlovin postal dedič njune kmetije v Gorenjem Polju 150 in ohranil svoj priimek.

Več podatkov o njem pa ni ne v izvirniku krstne knjige ne v prepisih krstnih knjig, ki jih hrani jo v Gorici.

Nadaljnje iskanje je bilo videti kot iskanje igle v kupu sena, saj bi bilo treba pregledati več tržaških arhivov, za pregled vseh krstov leta 1842 pa bi potrebovali več dni. Obiskali smo nadškofijski arhiv v Trstu in mestni arhiv v Trstu. V slednjem nismo našli nobenih uporabnih podatkov. Pri ponovnem obisku nadškofijskega arhiva pa

Odprtina, danes zazidana, kamor je bil v Trstu kmalu po rojstvu položen Karel Karlovin.

smo slednjič našli krstno knjigo, v kateri so krščenci iz tržaške sirotišnice. 21. aprila 1842 v latinščini zapisali: "Carlovin Carolus hieri expositus". V prevodu pomeni, da je bil Karel Karlovin (če je bila njegova mama Slovenka) ali Carlo Carlovini (če je šlo za Italijana) krščen 21. aprila, najden dan prej. Torej je bil rojen verjetno 20. aprila 1842 ali celo kakšen dan prej. Glede na takratno prakso je priimek nastal takrat. Ob njem so verjetno našli listek z imenom Karel (ali Carlo). Priimek pa so potem tvorili iz imena. Georgius je dobil priimek Giorgini, Cattharina Cattari, Iulius pa Giuliani.

Kdo sta bila njegova starša, ni zapisano. V rubrikah oče in mati so potegnili črto. Domnevamo lahko, da je šlo bodisi za mlajše dekle bodisi žensko, ki zaradi svojega socialnega statusa (denimo služkinja) ni mogla skrbeti za otroka. Kakšna stiska jo je prisilila v to, si težko predstavljamo. Nikakor pa ne gre primerjati njenega položaja z mladoletnicami ali brezposelnimi dekleti v današnjem času. Sredi 19. stoletja so ženske v taka dejanja bile velikokrat prisiljene, saj bi sicer ne preživele. Da socialne izoliranosti matere in njenega nezakonskega otroka niti ne omenjamo. Danes imamo matere samohranilke, takrat pa jih ni bilo. Mater z nezakonskim otrokom so imenovali ne z ravno lepimi imeni, otroku pa rekli pankrt.

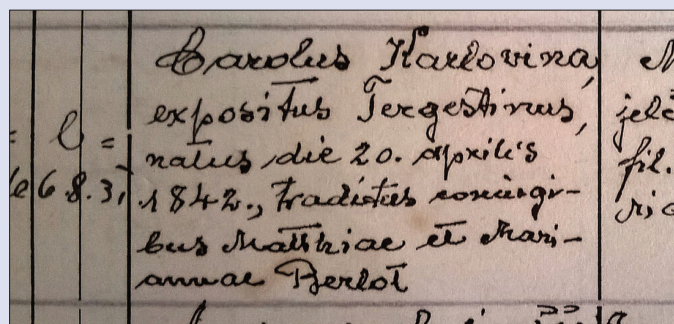
O kontracepciji ljudi sredi 19. stoletja niso bili dobro poučeni. Dekleta, ki so zanosila pred poroko, so bila velikokrat tudi žrtve posilstva ali praznih obljub fantov iz uglednih družin. Velikokrat so poroko med stanovsko različnim dekletom in fantom preprečili svojci ali starši. Spom-

nimo se romana Samorastniki. Nezakonske matere v tistem času so bile v veliko večji meri junakinje kot lahkotna dekleta.

Tržaška najdenišnica je bila ustanovljena v jožefinski dobi 1769, nekaj let pred ljubljansko. Cesar Jožef II. je z razsvetljskim razmišljanjem in željo po povečanju števila prebivalstva s sirotišnicami zaščitil nezakonske matere in zmanjšal detomore. Sirotišnice so bile hkrati tudi zavetišča za nezakonske matere ali materinske hiše v današnjem pomenu besede. Tu imamo na eni strani otroke, ki so dejansko najdeni, na drugi pa oddane. Slednji so ohranili priimek po materi ali očetu. Čeprav gre za oddane in najdene otroke pa obojim rečemo najdenčki. Iz Trsta so otroke zelo hitro pošiljali v mesta in vasi v notranjost Slovenije v rejništvo, ki je bilo plačano s strani države. Najdenčke so imenovali tudi kar Tržačani oziroma v nemščini Triester. Najdenčkov je bilo ogromno. V avstrijskih deželah se je poleg Karla Karlovinja rodilo še 60.000 najdenčkov. Posebej veliko je bilo najdenčkov v italijanskih deželah, kjer so poznali celo vrtljive predale za anonimno

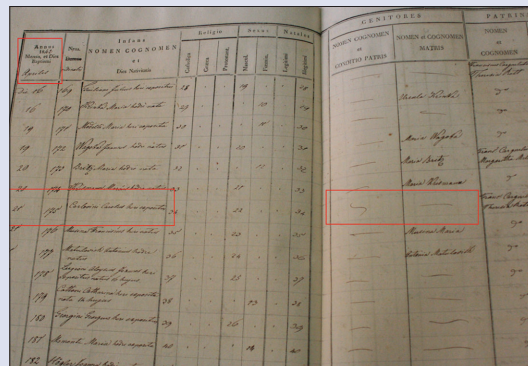
Tino Mamić

Da gre za tržaškega najdenčka, najdemo podatek v poročni knjigi, ki jo danes hrani Škofjski arhiv Koper.

oddajo dojenčka (t. i. Ruota ali Findelwinde). Matere, ki so otroke oddale (pravilneje bi rekli morale oddati) v sirotišnico, so morale plačati vsaj najnižjo takso. To pa večina mater ni zmogla in je zato sirotišnica takso zahtevala od lokalnih oblasti. Razmeroma visokemu plačilu, najmanj 24 goldinarjem, so se matere lahko izognile tudi s tem, da so otroka zapustile pred vrati sirotišnice (oziroma v vrtljivem predalu) in zbežale. To je bilo tudi v našem primeru. Rejniška pogodba je predvidevala državno rento, ki sta jo rejnika dobivala do dopolnjenega 8. leta starosti. To je urejeval župnijski urad. Rejniške družine so imele velikokrat več rejencev, najbolj razvito rejenstvo pa je bilo v Zasavju. V našem primeru ne gre za tako rejniško družino, ampak za neke vrste posvojitev, saj sta bila Berlotova brez rodni otrok. Karel je namreč postal dedič Berlotove kmetije in kovačije.

V krstnem vpisu najdemo še imena botrov, ki sta bila za vse najdenčke in v sirotišnico oddane otroke ista: Francesco Cagneletti in Theresia Rott. Bila sta uslužbenca v sirotišnici. Otroka je krstil Antonio Santolin v bolnišnični kapeli. Ali je bil Slovenec ali Italijan, je v tem trenutku še nemogoče ugotoviti. Več možnosti bi bilo, da

Vpis v tržaški krstni knjigi. Krstili so ga dan po prihodu v sirotišnico. Pri imenih staršev sta črta.

je bil slovenskega rodu ali delno slovenskega rodu, kot pa da je šlo za Italijana. Večina tržaških najdenčkov je bilo namreč od nezakonskih mater iz tržaške okolice. Mnoge so se v Trst zatekle in rodile v najdenišnici. Leta 1855 je bilo 60% vseh tržaških najdenčkov od mater iz dežele Kranjske in le 6% iz Trsta. Z DNK raziskavami se bo v prihodnjih letih verjetno dalo še marsikaj ugotoviti.

Priimek Karlovin je tako endemičen gorenjepoljski in primorski priimek, ki si ga je 22. aprila 1842 v Trstu izmislil duhovnik Antonio Santolin. Vsi Karlovin, ki jih danes najdemo na Goriškem na obeh straneh meje, so njegovi potomci.

Nekdanji tajni vojaški objekt v Kočevskem gozdu preurejen

Zbranih že več kot 12 tisoč podpisov za referendum o drugem tiru

V Sloveniji je postalo zelo očitno, da se poglobljajo nestrpnosti, zloba in celo sovraštvo, med strankami in civilnodružbenimi organizacijami. Domnevno vse, tudi psovke in žalitve kakšnega ministra, zaradi približevanja volitev. Manipuliranje z resnico se dogaja v obeh političnih blokkih, v tistem na oblasti in v onem v opoziciji.

Največ informacijskih in vsebinskih nečednosti se dogaja pri obveščanju o zbiranju podpisov volilcev, ki podpirajo referendum, to je ljudsko opredeljevanje, o zakonu o drugem tiru železnice Divača-Koper. Doslej so zbrali nad dvanajst tisoč podpisov podpore. Med podpisniki so tudi predsednik SDS Janez Janša, nepovezani poslanec Andrej Čuš in predsednik Sveta za civilni nadzor projekta Drugi tir, Jože P. Damjan. Prvotno je glasovanje v podporo referendumu obljubil tudi Sindikat vojakov, toda je zaradi posredovanja in groženj vlade pozneje moral svojo podporo prekllicati. Vladi pa se je uklonila politično levo usmerjena Zveza društev

upokojencev Slovenije, ki torej referendumu nasprotuje. Zbiranje podpisov za referendumsko zahtevo proti zakonu o zgraditvi, upravljanju in gospodarjenju z drugim tirom železniške proge med Divačo in Koprom, se je pričelo 19. maja in bo trajalo do 22. junija. Za uspeh

s skladnostjo prostorskega načrtovanja in izvajanja projektov z zakonodajo, je vladni zakon na novinarski konferenci označil za inženirski zmazek. Jože Duhovnik, profesor na ljubljanski strojni fakulteti, pa je poudaril, "da vlada noče povedati, da je sramota, da se oblast

Slovenija še daleč od demokracije, in da si jo bo treba šele izboriti. Če ne drugače, tudi prek državljanskega upora".

V nadaljevanju tega poročanja o dogodkih in razmerah v Sloveniji, omenjam novo knjigo dr. Dimitrija Rupla, politika, pisatelja, osamosvojitelja in soustanovitelja diplomacije v Sloveniji. Vzbuja oceno, da gre za izvirno novo delo o zgodovini Slovencev, tudi z natančnim opisom ljudi, dogodkov in možnih alternativ našega naroda in države v prihodnosti. Že naslov knjige je pomenljiv in se glasi Železo in žamet ali od kulture do države. V 370 strani obsegajočem delu je tudi zapisal: "Pri nas je bilo nekaj časa videti, kot da so slovenski problemi skupni vsem evropskim ali vsaj bivšim komunističnim vzhodnoevropskim državam. Ta videz se je pokazal kot varljiv: Slovenijo prehitujejo države, ki so nekoč zaostajale. To je hvalevredno, saj pomanjkanje legitimnosti (upravičenosti) pri nas postaja merljivo in razvidno. Hvala Bogu, da je Slovenija članica EU in da imamo evro". Dr. Dimitrija Rupla je sedanja oblast grobo in nemara celo surovo odstranila z vseh položajev v diplomaciji, ki jo je, tudi v sodelovan-

ju z nekdanjim državnim poglavarjem Milanom Kučanom, soustvarjal. "Nekaj časa je bilo pridobivanje legitimnosti države podprto z dobrimi rezultati smučarjev in skakalcev. Slovenska kultura bo legitimna, ko Ministrstvo za kulturo in slovenske založbe ne bodo odklanjali slovenskih avtorjev, ampak bodo skrbeli zanje enako ali bolje, (zaradi manjšega jezikovnega trga) kot v sosednjih državah. Slovensko zdravstvo in čakalne dobe pa bodo legitimni, ko bodo enaki avstrijskim ali morda tudi italijanskim. Legitimnost javnih kritik v zvezi z migranti/begunci mora biti na enaki ravni, kot je v Avstriji, na Madžarskem ali drugod v Srednji Evropi". Omenjeno novo knjigo dr. Dimitrija Rupla je izdala Založba Slovenska matica. Navajam še napore za preprečevanje raznih odvisnosti, ki se v Sloveniji širijo in povzročajo zaskrbljenost v javnosti. Gre za bolezni odvisnosti. Miha Kramli, terapevt in vodja ambulant za bolezni odvisnosti, v okviru Zdravstvenega doma v Novi Gorici, ugotavlja, "da je v Sloveniji zaradi različnih odvisnosti, na tisoče mladih uničenih". V omenjeni ambulanti deluje tudi terapevt dr. Bernard Špacapan iz Gorice v Italiji. Zanimive in zagotovito tudi uporabne so ugotovitve dr. Sanje Rozman, zdravnice, psihoterapevte in pisateljice. Zatrjuje, "da je to, kar ljudje v globini smo, dano od Boga. V sebi imamo zelo močno potrebo, da živimo skladno s tem. Zato je odvisnost bogokletna. Odvisnik

namreč zanika tisto, kar je od Boga dano v njem, in skuša to zamenjati s tem, kar je vsečeno družbi, zunanjemu svetu. To ne more uspeti. Vrnitev k Bogu pomaga, da človek sploh stopi na pot do iskanja izvirnega načrta, ki ga ima Stvarnik zanj. Tudi sama se pred Bogom počutim odgovorno, da živim svoje sposobnosti. Na ta način sem z njim v odnosu in ga častim".

Še dve novici, značilni in pomembni za naš čas. Branko Grims, poslanec iz SDS, je sporočil, da se je Komisija državnega zbora za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb, ki ji predseduje, na nujni seji seznanila s primerom, v katerem je bila v letih 2009 in 2010 prek Nove ljubljanske banke oprana milijarda dolarjev. Denar je bil razdeljen na nekaj več kot 9.000 naslovov. Pranje denarja pomeni prikrivanje izvora denarja, ki je pridobljen iz nezakonitih poslov oziroma dejavnosti, in preusmerjanje (prelivanje) denarja v legalne posle.

Spomin na zlovesče čase vzbuja novica, da so nekdanji vojaški objekt v kočevskem gozdu, 80 metrov pod zemljo, ki je bil nekoč namenjen delovanju in varovanju vrha slovenske oblasti, v primeru napada Sovjetske zveze, preuredili in odprli za turistične obiske in muzejske dejavnosti. Navajajo, da bi omenjeni podzemni objekt Na Škrilju pri Kočevski Reki lahko sprejel celotno vodstvo Slovenije, ki bi v njem lahko delovalo povsem samostojno do sto dni.

Marijan Drobež

Helena Jaklitsch na spominski slovesnosti v Kočevskem rogu

"Pobiti v breznu so vzor ljubezni do domovine!"

Možje, ki so v breznu pod Krenom izgubili življenje, so vzor ljubezni do domovine, ki jo danes vodijo in uničujejo tisti, ki je niso hoteli, je na spominski slovesnosti v Kočevskem rogu minulo soboto, 3. t. m., dejala osrednja govornica, publicistka Helena Jaklitsch. Dodala je, da nam zgled pobitih nalaga odgovornost do naroda, ki se ji ne smemo izogniti.

Kot je na slovesnosti, na kateri se je zbralo nekaj čez tisoč ljudi, po poročanju Slovenske tiskovne agencije dejala Jaklitscheva, na takem kraju ni dovolj molčati, ampak je potrebna beseda. Na tej zemlji je slovenski narod dobil svoje mučence, ki so svojo kri darovali za domovino brez revolucije in brez totalitarizma, da bi lahko bila svobodna. Ob tem se je govornica vprašala, kdo so bili ti možje in fantje, katerih smrt se je vsa ta desetletja, ko nismo imeli svobodne domovine brez totalitarizma, zdela zamen. V njihovem življenju in smrti je po njenih besedah nekaj svetega in drugačnega.

Ko je bilo treba, so pokazali pogum in se uprli tistim, ki so za vsako ceno hoteli oblast, "predvsem za ceno naroda, iz katerega so sami izhajali pa vendar jim ni pomenil nič", je izpostavila. Takrat so fantje in možje pokazali neomajen pogum in se borili za svoj narod. "Vedeli so, da ne vstopajo v enakovreden boj, saj niso bili pripravljeni zahrbtno moriti nedolžnih in lagati preživelim", je dejala Jaklitscheva. Raje so tvegali svoje življenje, kot da bi se odpovedali svojim

idealom, ki so bili Bog, narod in domovina, je dodala. Tako so po njenih besedah vsem vzor zvestobe veri, ki je bila najmočnejša takrat, ko so umirali, ter ljubezni do domovine, ki jo sedaj vodijo in uničujejo tisti, ki je niso hoteli. "Ni prijetno gledati, kako jo izčrpavajo, zavirajo njen razvoj ter zabrisujejo meje med totalitarnim in svobodnim, " je poudarila. Dodala je, da je tako moč

pravice reči, da se nič ne da. Njihov vzor nam namreč nalaga odgovornost do naroda in domovine, je še poudarila osrednja govornica. Še pred nagovorom je za vse pobite potekala maša za žrtve revolucionarnega nasilja, ki jo je vodil novomeški škof Andrej Glavan. V nagovoru je poudaril, da so tisti, ki se ne spominjajo zgodovine, obsojeni, da jo ponovno doživijo. Ob tem je izrazil zgroženost in žalost nad

izjavo predsednika Zveze združenj borcev za vrednote NOB Tita Turnška, "da sprave ni, je ne bo in je ne sme biti". Kot je izpostavil škof Glavan, delitve, ki so jih mnogi drugi narodi uspešno presegle, nas dušijo do te mere, da preprečujejo, da bi prišli do sinergije in sodelovanja, kljub različnim pogledom. Po njegovih besedah je edina prava pot, pot spominjanja in sprave.

"Prosimo pa tudi Marijo, naj sprejme v svoje milostno srce vse žrtve in krvnike. Vse, ki so bili pobudniki zločinov in tiste, ki so jih zapeljani in naščuvani izvrševali in so morali pozneje prestatati očitke vesti. Vest se jim je oglašala še zlasti, če so neusmiljeno morili žene, otroke in celo noseče matere. Naj se uresniči to, kar je p. Marko upodobil v mozaiku v tej kapeli, da bi se pri mizi večnega življenja mogla srečati oba, žrtev in zločinec. Prosimo njo, ki je napovedala zaradi molitve rožnega venca celo spreobrnjenje Rusije, ki je povzročila cumami krvavih revolucij, tudi naše, naj nam izprosi čudež in gane srca

zgroženo opazovati, kako vrhovno sodišče daje legitimnost nekemu dogajanju, ki mu pravijo kočevski proces, "v resnici pa je šlo za podobna grozodejstva, ki jih izvaja Islamska država". Po njenem prepričanju je težko imeti rad tako zlorabljeni državo.

Danes, ko ni nič več sveto, ko družina ni več družina, ko je ljubezen do domovine le pojem za nestrpnost, je po njenem mnenju potreben njihov zgled. Prav zaradi tega nima nihče

Grad Kromberk / Dvodnevni simpozij na temo staroverstva

Ta dediščina je bila živa vse do 1. svetovne vojne

Vrsta strokovnjakov različnih področij, od geografskega, arheološkega, zgodovinskega, politološkega, arheološkega in etnografskega, so v Gradu Kromberk na dvodnevem simpoziju v petek 2., in soboto, 3. junija ponudili svoj pogled na temo, ki je zlasti na zahodnem etničnem ozemlju slovenskega prostora izjemno občutena. Gre za temo staroverstva, kar je skupek snovne in nesnovne dediščine, ki je vse do prve svetovne vojne predvsem na obmejnem pasu kovala odnos nekaterih družbenih kategorij do življenja v povezavi z naravo. Ni šlo namreč za skupek zgolj teoških izhodišč, kot bi si lahko pomotoma mislili, temveč za percepcijo navad vsakdana, ki so na podlagi nekdanjega staroslovenskega splošnega duhovnega izročila izoblikovala drugačen odnos do sveta in do družbe. Ta dediščina je bila dalj časa v zatišju, a pridobiva danes, kot potrjuje bogata udeležba predavateljev simpozija, novega zagona tudi v sklopu tako imenovane uradne znanosti. Novogoriško srečanje namreč postavlja to temo v kontekst interdisciplinarnega proučevanja. Prvi dan simpozija je bil namenjen znanstvenim referatom, drugi pa na vrsti novodobne, alternativne raziskave tega izročila, ki je živo tudi v naših krajih, kot na primer dokazuje starodavna tradicija Dolinske Majence. Dogodek v Gradu Kromberk je bil le prvi trenutek celomesečnega vsebinskega niza, ki bo posvečen temi staroverstva. Na poletno muzejsko noč 17-tega junija bo namreč raziskovalec Pavel Medvešček predstavil dopolnjen katalog, v katerem so zbrane vsebine več kot sto novo odkritih predmetov staroverskega izročila, ki dodatno bogatijo že obstoječo razstavo v novogoriški vili Bartolomei. Filmski junij pa bo ponudil gledalcem vrsto dokumentarnih filmov Francija Slaka, v katerih je obravnaval temo tako imenovane nesnovne dediščine.

vseh, da bi si še tudi tu na zemlji bratsko podali roke, da bi mogli živeti spravljeno in bolj veseli.

Amen, " je zaključil pridigo škof Glavan. Slovesnosti, ki sta jo pripravili župnija Kočevje in Nova slovenska zaveza, so se udeležili tudi nekateri predstavniki slovenskega političnega življenja, ki so ob brezno položili vence. V imenu predsednika republike Boruta Pahorja je to storila garda Slovenske vojske. Med udeleženci so bili tudi predsednikov svetovalec Boštjan Žekš, poslanca SDS Jože Tanko in Branko Grims, generalna sekretarka SDS Alenka Jeraj, poslanca NSi Iva

Dimic in Jožef Horvat ter predstavniki SLS. Namen srečanja je molitev za pokojne, spravo in odpustanje med slovenskim narodom, v Rog pa že skoraj tri desetletja tradicionalno prihajajo svojci pobitih vojnih ujetnikov, ki so jih zavezniške angleške sile leta 1945 vrnile iz avstrijske Koroške. Kot ugotavljajo in predvidevajo zgodovinarji, naj bi v Kočevskem rogu na sedmih grobiščih končalo do 30.000 žrtev medvojnih in povojnih zunajsojnih pobojev, največ, 15.000 do 20.000, pa v breznu pod Krenom. Iz našega prostora je odšel na spominsko bogoslužje poln avtobus iz Tržaške in Goriške.

GORICA Predstavitev botaničnega parka ob slovenskem šolskem središču

Zeleni biser, kras in dika

Dijaki slovenskih višjih šol v Gorici so vedno bolj ponosni na svoj botanični park, ki je iz leta v leto vedno bogatejši, predvsem pa je njihova zavzetost zanj v zadnjih letih znatno zrasla in dozorela. V parku, ki je razdeljen na deset področij, danes raste 270 različnih vrst, vseh rastlin pa je skupno nad 600. Letošnja javna predstavitev zelenega biserja je bila v četrtek, 1. junija, v avditoriju šolskega centra v ul. Puccini; tokrat so jo v sklopu izmenjave šola-delo - vodili dijaki tretjih letnikov licejskega pola. Kot so povedali tudi sami, so slovenske višje šole v sedanjem sedežu dobrih 25 let: v tem času so študijske

kovnih okrasnih dreves, ki so značilna za mestne parke in drevorede. V poseben ponos jim je plutovec, saj je eden izmed štirih goriških. Okrasna drevesa so tudi v parku Trubar-Gregorčič, kjer kraljuje črni oreh, starosta in simbol šolskega centra. V sredozemskem kotičku rastejo, med drugimi, oljke, lovor, jagodičje in mir-

hodnjem šolskem letu nameravajo še dopolniti. Dijaki 2. humanističnega liceja pa so znotraj tople grede nekdanje kmetijske šole - kot nalogo za kompetence - postavili zelenjavni vrt. Orodje, ki so ga hranili v utici, so pospravili v širšo garažo na parceli, ki jo je podarila pokrajinska uprava. Pravo doživetje pa je bilo, ko so

foto dd

5. maja letos iz Bocna pripeljali prve tri lesene parkovne mize s klopmi za pouk na prostem, za oddih in obiskovalce. Parkovne mize so bile prave sanje; v ta namen so ustvarili tudi notranji sklad, v katerega se stekajo prostovoljni prispevki. Mize so nakupili s svojimi močmi, brez podpore javnih ustanov, so poudarili. Dijaki, profesorji in tehniki so tako potrdili, da s skupnimi močmi lahko uresničijo še tako zahtevne projekte, zato za letošnjo jesen že snujejo druge novice. Bi si pa le želeli, da bi občinska uprava poskrbela za cvetlične gredice v dveh notranjih okroglih zelenicah. To bi bil res lep dar šolskemu centru ob 20-letnici botaničnega vrta, ki pomeni nekaj edinstvenega v mestu in hkrati dragoceno obogatitev za celo občino. Predstavitvi v avditoriju je sledil kratek spot o tem, kako dve Gorici kljubujeta teku zgodovine; pripravil ga je dijak 2. klasičnega liceja Jan Devetak, ki mu je goriški klub Unesco prejšnji mesec zanj podelil prvo nagrado dijaških multimedijskih izdelkov. V toplem pomladnem dnevu je nato bil na programu do poznih popoldanskih ur ogled botaničnega vrta pod vodstvom dijakov, ki so gostom opisovali značilnosti posameznih področij in rastlin. Ob koncu ogleda so obiskovalce pogostili in jim na stojnicah ponujali svoje pridelke, že tradicionalni bezgov sirup, sivko za omare, zelišča, sadje in sadike. Prispevke bodo seveda uporabili za uresničevanje nadaljnjih zamisli in želja. / DD

smeri - na licejskem in tehniškem polu - prešle od 4 na 6. Kmetijske smeri sicer nimajo, se jim je pa zdelo vseeno primerno, da na tako veliki površini zasadijo rastlinske vrste, ki odsevajo izredno rastlinsko bogastvo našega teritorija. Veliko dreves so - po zamisli profesorjev naravoslovja in s pomočjo sponzorjev - zasadili v šolskem letu 1998/1998, ki je center prišel od občine pod pokrajino. Nastal je večletni načrt šola v zelenju, katerega sad je pravi botanični park: zanj skrbijo profesorji naravoslovja licejskega pola, tehniki in dijaki. Seveda ni dovolj, da skrbijo zgolj za rastline; projekt so nadgradili z dragoceno skrbjo za zunanjo opremo in strukture ter nego okolja ob šolskih stavbah. Letos so se v okviru izmenjave šola-delo povezali z družbo Rogos; ta je bila višješolcem ob strani z dragocenimi nasveti in izkušnjami, v soboto, 27. maja, jih je tudi gostila na otoku Cona, v čudovitem naravnem rezervatu ob ustju reke Soče. Na velikih zelenih površinah ob treh krilih šolskih stavb je pravzaprav več parkov. V t. i. parku Cankar so zbrani primerki par-

ta. Na meji med slovenskimi šolami in ITI-jem rastejo avtohtone kraške rastline. Zraven je predel s floro iz bližnjega okoliša. Na jugozadodni strani šolskega centra zbirajo rastline hribovitega-alpskega predela; hladnoljubne rastline zaradi pekočega poletnega sonca sicer težko rastejo, veliko je izgub, in vendar so z vztrajnostjo dosegli tudi tu dobre rezultate. Po zamisli tehnikov so zasadili tudi pravi sadovnjak (ob predstavitvi je ob češnji z vabljenimi in hrustljivimi rdečimi sadeži kar mrgolelo mladih...), zraven skrbijo tudi za stara drevesa na parceli nekdanje kmetijske šole, nedaleč imajo tudi dobro urejen zeliščni vrt z dišavnicami, ki jih uporabljajo za frtalje, omake, mineštre in pijače. Dijaki 2. liceja so počistili bližnji kotiček in tam posadili nekaj grmičastih sadnih rastlin: med temi je poleg ribeza, maline in robidnice tudi aronija, katere sadovi imajo veliko antioksidantov, zaradi česar ji pripisujejo posebno zdravilno moč. Letos je bilo kar nekaj novosti. Dijaki pete gimnazije so v zeliščnem vrtu uresnili vrt z zdravilnimi rastlinami, ki ga v pri-

Štandrež

Kneippov kotiček v osnovni šoli Fran Erjavec

Sebastian Kneipp, nemški duhovnik in vodni terapevt, je najbolj znan kot izumitelj Kneippove vodne terapije. Razvil je navadno obliko zdravljenja, ki združuje zdrav način prehrane in življenja ter vzdrževanje zdravja z blago delujočimi rastlinami in vodo. Zeliščne kopeli, vodni oblivi vplivajo na znižanje krvnega tlaka in urejanje srčnega utripa; hladni oblivi krčijo žile, topli pa jih širijo. V vodo lahko vmešamo zdravilne rastline, ki se prek vode vsrkajo v telo in tako zdravilno vplivajo na določen organ v telesu. Kneippov citat: "Če komu pri zdravljenju bolnikov ne zadostuje voda in zelišča, ta že s tem dokazuje, da teh sredstev ne pozna"! Pri pripravi in sestavi Kneippovega kotička v Štandrežu so sodelovali Erika Brajnik, naturopatinja in pobudnica za ta projekt, Maja Artenjak, predsednica Kneipp Vrhnika, ki je šoli podelila tudi priznanje za izdelavo Kneippovega kotička, in Francka Čuk, predstavnik Kneipp Maribor. Kneippa prištevamo med začetnike naturopatije in naturopatskega načina razmišljanja. Njegova skrb za zdravje z naravnimi metodami, predvsem terapija z vodo in način življenja, s katerim ohranjamo zdravje, sta osnova naturopatskega duha. Zdrav in dosleden način življenja nam zagotavlja trajnost zdravja. Vsak dan moramo zavhati rokave in se z določenimi zadržki, omejitvami in doslednostjo odločiti, ali bomo hranili svoje zdravje ali bolezen. Z izdelavo Kneippovega kotička širimo med otroki skrb za zdravje in svoje telo, pomen poslušanja svojega telesa, širimo jim obzorja. V otrocih razvijamo čutne sposobnosti - sprehod po Kneippovi stezi, obloge in oblivi zbudijo v otrokovem telesu senzorično pot, ki aktivira, zbudi in prekrvavi celotno telo. Vredno je poizkusiti! Otroci in učitelji so v šoli z navdušenjem poizkusili sprehod po Kneippovi stezi iz kamena,

storžev, lubja, mivke, žagovine in slame, vodne oblike nog, obkladke in povoje, ki jih polagamo na obolelo mesto po telesu, to je glava, trebuh, pljuča, vrat, noga itd. Gospa Maja Artenjak, ki je tudi predsednica Kneipp Vrhnika, je po poklicu defektologinja, Kneippa je spoznala že pred 25 leti in takoj so ji bila všeč Kneippova vodila o krepitevi zdravja in življenjskem slogu. Vsak dan izvaja Kneippove oblike, pozimi tudi v snegu, imela je poškodbo noge in, če je ne bi vsakodnevno krepila tako, kot to počenja vsa ta leta, bi bila že ob njo. Gospa Maja izvaja doma tudi sedeče kopeli in obloge po telesu iz vode, zelišč in volne. Gospa Maja je odprla Kneippov kotiček v vrtcu na Vrhniku in v Bistri pri Vrhniku, kjer ima Kneipp Vrhnika v sklopu Tehničnega muzeja Slovenije svoj Kneippov kotiček za spodbujanje čutne poti v človeku. V Štandrežu je bila tudi gospa Francka Čuk, predstavnik Kneipp Maribor, predavateljica in zagovornica Kneippovih metod že 15 let. Gospa Francka je Kneippove metode spoznala že kot otrok, saj je v njihovi vasi sosed, po poklicu porodničarka, krepila in zdravila otroške bolezni in poškodbe z zeliščnimi ovitki in vodo. Gospa Francka je mnenja, da so naravna vlakna zelo pomembna; bombaž, konoplja in predvsem volna so tisti materiali, ki jih pri ovitkih uporabljamo. Volna ima grelno moč in vsebuje lanolin, ki prepreči, da bi volna vpila vodo. Na ta način so otroci osnovne šole v Štandrežu spoznali pomen šestih najbolj uporabljenih in priljubljenih zelišč naših krajev: kamilico, vinsko rutico, sivko, meto, rožmarin in žajbelj. Ta zelišča smo tudi posadili v njihov zeliščni vrt in vsak razred mora skrbeti, negovati in zalivati svoje zelišče. Poleg teka so otroci lahko poizkusili Kneippov napitek iz sveže nabrane mete (cela rastlina), limone

(razrezana z lupino, biološka) in agavinega sirupa. Omenjene sestavine postavimo v posodo, dolijemo vodo, pustimo stati 3 ure in postrežemo. Lahko so tudi poizkusili Kneippove piškote:

- 125 g. masla (lahko kokosovo)
- 1 dl mleka (lahko rastlinsko)
- 300 g. nadomestnega sladkorja (med)
- 2 jajci
- 450 g pirine moke (polnozrnatne)
- 1 pecilni prašek
- 1 žlička muškata oreška
- 1 žlička cimeta v prahu
- 1/2 žličke mletih klinčkov
- 250 g suhih sliv brez koščic

Postopek:

1. Suhe slive narežemo na majhne koščke.
2. V posodi stepemo maslo in sladkor, dodamo še jajci in stepemo toliko časa, da nastane enotna zmes.
3. V drugo posodo presejemo moko, pecilni prašek, cimet, muškati orešček in klinčke. V sestavine postopno vmešamo med in po malem dolivamo še mleko. Nazadnje dodamo še slive.
4. Iz testa z gnetenjem oblikujemo kroglice, velike kot majhen oreh. Damo jih v pekač in pečemo 15-17 minut na 180 °C. Lahko rečemo, da je Kneippov kotiček v Štandrežu popolnoma uspel - otroci, učitelji in starši so bili zelo navdušeni nad projektom in kotiček se redno uporablja. To je zapaščina, ki je puščamo otrokom in je vsekakor dodana vrednost šole. Kneippov kotiček služi predvsem v mesecih maj, junij, september in delno oktober, ko je prisotna vročina in so otroci utrujeni. Takrat lahko za minuto odložijo šolske zvezke, gredo na dvorišče, se sprehodijo po Kneippovi stezi, izvedejo obliv in z novo svežino, ki steče po telesu, gredo nazaj v razred. Na mladih svet stoji, vredno je vlagati vanje!

EB

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (156)

Otekanje nog in naturopatija

Pogosto se dogaja, da v poletni vročini rade oteka noge, in to ne samo starejšim oziroma nosečnicam, tudi mlajšim osebam, ženskam, dekletom in moškim. Zakaj se to dogaja? Razlog tiči predvsem v upočasnjeni venski in limfni cirkulaciji.

Zjutraj vstanemo, noge so lepe, suhe, elegantne, zvečer pa zatečene, zдебeline, polne vode kot dve klobasici. Če nosimo nogavice, se jasno vidi rez elastike. In to se dogaja predvsem v poletnih mesecih, ko je vroče, zato ne ostane drugega kot pozabiti na elegantne petke in sandale!

Kako se temu izogniti?

Noge nam otekaajo predvsem zaradi venske in limfne upočasnjene cirkulacije. Zakaj se cirkulacija sploh upočasnjuje? Zaradi dveh razlogov; ker se kakovost žil poslabša in zaradi tokosinov, ki se v presežku naberejo v krvi in limfi ter delajo telesne tekočine bolj viskozne, goste. Sami vemo, da gosta tekočina teče počasneje kot redka. Ukrepamo lahko predvsem s hrano. Od živil, ki najbolj gostijo našo kri in upočasnjujejo

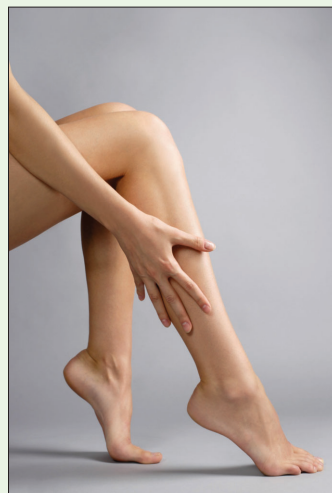
jejo cirkulacijo, so žita. V prvi vrsti je tu bela moka in vse vrste kruha in testenin. Drugo najpomembnejše živilo, ki se ji je priporočljivo izogibati, je mleko in vsi mlečni izdelki živalskega izvora. A ne za vedno, samo za obdobje 3 mesecev, kolikor pač traja poletna vročina.

Primer poletnega zajtrka, ki prečisti kri in limfo, je prosena kaša s sadjem, semeni in suhim sadjem. Dopoldne uživajmo sadje, za kosilo solato in ribe ter lahko kašo, večerja pa naj bo strogo samo zelenjavna in beljakovinska z veliko svežimi ribami, vsaj 5x na teden.

Že Hipokrat, oče medicine, je izrekel: "Hrana naj postane naše zdravilo"! Vsak dan dajemo našemu telesu navodila, kako naj deluje, navodila mu dajemo večkrat na dan, in to s hrano. Hranimo se vsak dan sproti, večkrat na dan. Hrana je edini medij, s pomočjo katerega res nadzorujemo naše telo. Z njo lahko popolnoma nadzorujemo delovanje našega telesa, hranimo bolezen in gostimo kri,

če vsak dan za zajtrk uživamo kruh, maslo in melado, kekse, potice in zavitke. Lahko pa poskusimo (če imamo zдебeline noge) uživati za zajtrk sadje, semena in proseno kašo.

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Francka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tehnikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 6. junija, ob 14. uri

Nadiške doline

Zaprta okna sredi robide (1)

Dolina reke Nediže se od Špetra do slovenske meje vije ob vznožju zelenih, poraščenih grebenov. Pobočja Matajurja so tu tako strma, da pelje iz Stupice do vrha celo opremljena plezalna pot, na nasprotnem desnem bregu pa se odcepita stezi, ki vodita ob reki do državne meje ter v naročje Pradoline do grebenov planine Mija. Gozd se razprostira, do kamor seže oko, kdor se le malo spozna na vegetacijo pa takoj razume, da gre za mlajšo rast, ki je osvojila travnike, njive in senožeti, potem ko se je prebivalstvo Benečije zdesetkalo.

Ravno pred meseci me je prijatelj Giovanni Specogna, ki je sicer doma ravno v tem najtesnejšem in najbolj mrzlem severnem delu Nediške doline, povabil na predstavitev svoje knjige o "treninu", vlakcu, ki je za nekaj let vozil iz Čedad v Kobarid. Za vlakec seveda nisem vedela, progo namreč že dolga leta zaraščata grmovje in robida; zanimivi vojaški objekti, vodna zajetja in ostanki mostov ob glavni prometnici pa so sredi bujnega zelenja, ki je izbrisalo tudi vsako sled ravnice, po kateri so potekale tirnice, popolnoma neopazni. A vendar je bila podoba teh krajev pred sto leti popolnoma dru-

gačna. Prav zato me je očarala zgodba o vlakcu, ki je v času okoli prve svetovne vojne in po njej povezoval kraje, ki sicer spadajo pod širši pojem Benečija in so bili pod avstro-ogrsko monarhijo in pred nastankom železne zavesse močno povezani. Pripoved, dnevnik Marije Calgaro, železničarjeve hčerke in slike iz tistega obdobja, so me popeljale v čase, ko je bila ta zelena, zaraščena dolina povsem gola. Ob Nediži je v tistih časih tekla železniška proga, s postajami, vodnim zajetjem na Poljani, ki še vedno oskrbuje nekatere beneške vasi in sam Čedad, po cesti, ki služi zdaj največ turističnim namenom, pa so se valile trume vojakov. Giovannija sem med drugim vprašala, kako to, da so bila v tistih letih pobočja povsem brez zelenja. Niti enega samega drevesa. Zaradi revščine in mraza, je pojasnil. Ljudje so namreč v vojnih letih posekali vse, kar so lahko. In zaradi živinoreje. V Benečiji je bila v tistih letih živinoreja ena izmed glavnih in edinih virov preživetja. In vsi ti gozdovi, ki jih mi, priseljenci iz mest, tako ljubimo in nam nudijo sprostitev in zdravje, so beneške grebene prekrili šele v zadnjih desetletjih. Tedaj, ko so začele izginjati njive,

ko je terase ob zapuščenih hišah prerasla robida in ko ni bilo več živine, da bi jo vodili na pašnike. A če odkrito priznam in četudi slutim, da se bodo nekateri ob moji izjavi jezili, je Benečija v tej zeleni preobleki lepša, skrivnostnejša. Zdi se mi celo, da je bilo krivopetam in škratom, ki so tu doma, zelo težko in nerodno v tistih časih, ko ni bilo livad, zelenega šelestenja in širokogrudnih objemov neskončnih ko-

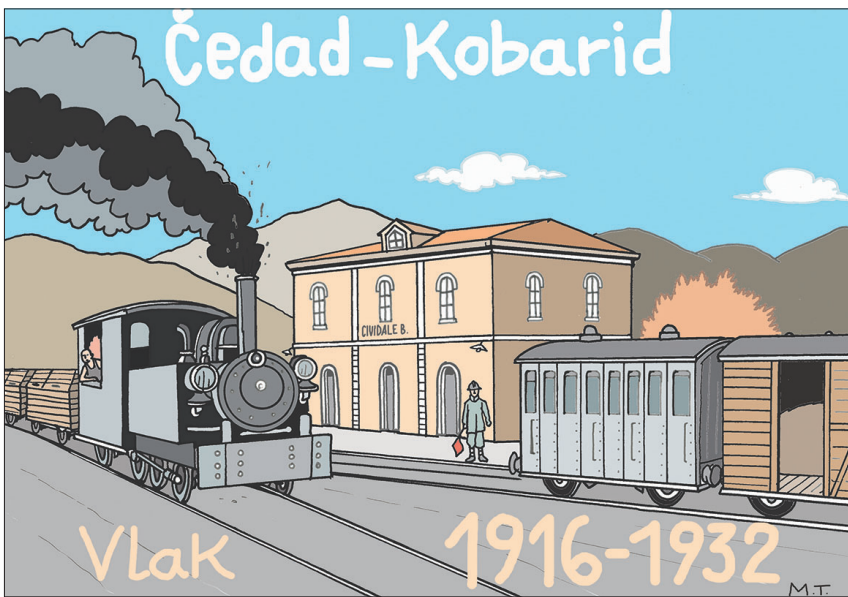
stanjnih krošenj. Z možem se peljeva po desnem bregu Nediže, pod strmimi pobočji. Lepa je reka, ki se vije kot smaragdna pot sredi bujnih zelenih vzpetin, v pokrajini, ki je tako nežna, da te zaziblje v spokojno tišino, in tako neresnična, kot bi vstopali v pravljico. Majhne vasice, obnovljene kamnite hiše. Tu v dolini vidavava otroke, ki se podijo po dvoriščih, praznih hiš je malo, vrtovi so lepo negovani. Cvetje in zelenje. Življenje. Nežna lepota ob poti, ki je bila pomembna trgovska prometnica že v času starih Rimljanov in po kateri je v obdobju obeh vojn mrgolelo vojakov. Zdaj je tu pa tam videti posamezne avtomobile, ki gredo proti slovenski meji. Skoraj nič prometa, le nekaj turistov... Turizem je upanje in prihodnost Benečije, pravi prijateljica. Upajmo... Vsaj to. Da bo nekaj

možnosti za zaposlitev in bodo mladi ostajali. Iz Arbeča, kjer je še nekaj življenja, se počasi vzpenjamo po pobočju proti Čarnemu varhu. Gozd zarašča vsako ped zemlje, kjer so bile nekdaj obdelane površine, je zdaj robida. Videti je, da nihče ne čisti podrasti, grmovje poganja od vsepovsod. Ta rodovitna beneška zemlja. Z možem praviva, da se tu prime čisto vsako seme in je energije

zan in beneški narodni heroj, kateremu so domačini zadnja leta posvetili spominski pohod, ki gre od rojstne vasi do Breginja, kjer je mladi borec padel med nemškim napadom na zasilno bolnišnico v Breginju. Ti kraji, predvsem pa Čarni varh, Montefosca, so bili med drugo svetovno vojno še bolj odrezani od sveta kot danes in partizani so imeli tu tesne stike s prebivalstvom, ki jih je, kljub nezaupljivosti, spre-

po ovinkasti cesti, se pobočja širijo in odpirajo proti morju. Slutiti je nižino, zgodnje poletno soparo vasi in obdelanih polj. Pred nami, na nasprotni strani doline, pa se ponosno dviguje Matajur. Danes ima kapo, kot pravijo Benečani, in to pomeni, da bo po vsej verjetnosti nevihta. Gorska nevihta. Dežja sicer ne maram, nikoli ga pravzaprav ne maram. Samo v gorah me največkrat očara. Tu so gozdovi, ki se upogibajo ujeti v silni objem vetra, težke kaplje, ki padajo na senožeti in steze, šepe-tanje gozda ob nalivu, ki počasi narašča v spev, vonj po zelenju in smrekah, ki se kopajo v mokroti, in mah. Vonj po mahu, po mokrem mahu, ki poganja, ki mehko vabi, ki je dom škratom in vilam. Prizorišče gorskih neviht je nebo in so vrhovi. Je temna grožnja, ki se umirja v pesmi zelenja. Je bobnenje, ki počasi tone v prvih sončnih žarkih. Je prekipavanje, ki lahko postane pesem. In so spomini. Deževni nanizani spomini. Na majhna okna lesenih koč, ko se naslanjamo na šipo in strele udarjajo v večnost vrhov. Na tiste neskončne ure v obsevu visoke smreke, ki za silo zadržuje naliv in nam daje upati, da nas vendarle ne bo premočilo do kosti. Na beg po kamenju in drsenje v mokrih gojzarij po grebenu, ki se utaplja v megleno neskončnost dolin. Gore. Vedno lepe. Tudi v neurju. Matajur se živčno spogleduje s spokojno, v zlato obarvano dolino.

/ dalje
Suzi Pertot

toliko, da se poganjek v nekaj letih razraste v drevo. Morda zaradi podnebja, ki je, kljub temu da smo v predgorju, čez celo leto dokaj milo. Morda zaradi vlage, ki je je v teh dolinah na pretek. Pripeljeva se do vasi Zapotok, Zapotoco piše na tabli. Nekje v eni izmed teh mnogih zapuščenih v pobočje zaraščenih hiš je bil baje rojen Marko Redelonghi. Parti-

jelo medse. Don Cuffolo je o njih zapisal, da so prihajali iz najrazličnejših slojev. Bili so kmetje, delavci, odvetniki, zdravniki, študentje, izseljenci in skušali so prebivalcem dopovedati, da nimajo nič proti njim, niti proti Italiji. Kljub temu je bilo sožitje težko, predvsem ko so čete pobirale hrano in živino. Ko se z avtom počasi vzpenjavo

Po enodejanki Brundibár še sodelovanje s SNG Maribor Veliki finale s Tosco v Verdiju

Od jutri, 9. do sobote, 17. junija, bo na odru tržaškega gledališča Verdi še zadnja predstava v sezoni: Puccinijevo klasično delo Tosca. Ljubezensko žaloigro v treh dejanjih je priljubljeni skladatelj postavil leta 1900 s pomočjo libretistov Giuseppa Giacose in Luigija Illice v razburkano zgodovinsko obdobje pred italijanskim Risorgimentom. Z razliko od ostalih njegovih uspešnic je tokrat zgodba, ob stopnjevanju značilnih čustvenih zapletov, morda začinjena s pretiranimi krvavimi pripetljaji, v slogu izvirne literarne predloge, veristično obarvane istonaslovljene drame Victoriena Sardouja. Ljubezenski trikotnik sestavljajo zaljubljenca slikar Mario Cavaradossi in pevka Floria Tosca ter baron Scarpia, ki s svojo strastjo usodno zalezuje glavno junakinjo. Prizorišče zgodbe je revolucionarni Rim iz začetka 20. stoletja, ob počasnem zatonu papeške države in prodoru Napoleonovih osvajalnih sil. V slikovitih okoljih še malo obljudenega mesta se ljubezenske pustolovščine mešajo z vojaškimi in političnimi. Liberalno navdahnjeni Cavaradossi brani napredne rodoljube pred biriči šefa papeške policije, barona Scarpie. Rimska ambientacija, ki

bi lahko spominjala na pariško bohemska, je v resnici bolj mrka, a dosega iste vrhunce operne umetnosti in dramaturgije. Vsebuje več znamenitih in priljubljenih arij kot Cavaradossijev "E lucevan le stelle", Toschin "Vissi d'arte". Kar bo lahko spet preverilo in uživalo tržaško občinstvo, ob nastopih sopranistk Svetle Vassileve in Francesce Tiburzi (Tosca), tenorjev Massima Giordana in Luciana Gancija (Cavaradossi), baritonov Angela Vecchie in Lea Ana (Baron Scarpia). Orkester vodi Fabrizio Maria Carminati, zbor je pripravila Francesca Tosi,

režiser Hugo de Ana pa je oblikoval še scenografijo, kostime in luči. Pri predstavi, ki

Hansa Kráse, ki jo je Verdijevo gledališče uprizorilo maja v komorni dvorani Victor De Sabata. Pod taktirko Davideja Casalija je na polno zasedenih šolskih matinejah in nekaj popoldanskih predstavah

skladatelj preganjan med šoa, je direktor Festivala Viktor Ullmann ter je v Verdiju in drugih mestih Evrope in ZDA večkrat predstavil to glasbo. Esencialna režija in scenografija Lorenza Giossija

prizadevanje za vedno večjo uporabo mladih izvajalcev pri domačih postavitvah, tu pa gre izpostaviti izredno izvajalno kakovost, ki pri nekaterih mladih pevcih dosega že profesionalno raven. Verdijevo gledališče je skupaj z vodilnimi možmi SNG Maribor Opera Balet predstavilo dolgoročno zasnovan sporazum o sodelovanju med obema gledališčema, ki predvideva gostovanje že letos v Trstu: nastop zbora mariborskega gledališča na koncertu nove simfonične sezone in balet Giselle v mariborski produkciji v novembru. Februarja 2018 pa bo orkester tržaškega Verdija nastopil v Mariboru in za leto 2019 se obeta koprodukcija obeh gledališč pri postavitvi opere Andrea Chénier. Kot so razkrili upravnik tržaškega gledališča Stefano Pace, umetniški vodja Paolo Rodda in generalni direktor Antonio Tasca, skupno s slovenskimi kolegi na nedavni predstavitvi nove sezone SNG Maribor Opera Balet v Trstu - direktor SNG Maribor Danilo Rošker, umetniški vodja Opere Simon Krečič ter umetniški vodja Baleta Edward Clug - nameravata obe gledališči tudi udeležiti zanimivo pobudo zblizanja in povezovanja občinstev s projektom "European subscription", t. j. evropskim abonmajem, ki bo mariborskim ljubiteljem glasbe in plesa nudil možnost obiska tudi tržaških predstav v okviru izbora skupne ponudbe med Trstom, Mariborom in Zagrebom.

Davorin Devetak

je nastala v produkciji Občin Bassano del Grappa (Opera Festival) in Padova, bodo soudeleženi tudi I piccoli cantori della città di Trieste. Otroška in mladinska zborovska zasedba, ki jo vodi Cristina Semeraro, je bistveno prispevala tudi k uspehu zadnje operne enodejanke Brundibár češkega skladatelja

(tudi za odraslo publiko) zaživela sodobna pravljica libreta Adolfa Hoffmeisterja iz 1938, ki je postala znana, potem ko so jo uprizorili mali glasbeniki v otroškem koncentracijskem taborišču Terezín (Teresienstadt) na Češkem. Od 23. septembra 1943 do konca vojne so jo izvajali vsaj 55-krat, tudi ob inšpekciji delegacije Mednarodnega Rdečega križa, ki se ni mogla načuditi, kako "vzorno" ravnaajo nacisti z malimi zaporniki in skrbijo za njihovo umetniško izživljanje. Sam skladatelj in večidel malih glasbenikov pa je izginilo v Auschwitzu... Tržačan Casali se več kot dvajset let ukvarja z ovrednotenjem judovskega glasbenega izročila in dela

sta dali pravi izraz ganljivi poetični pripovedi o nesrečni sestrici Aninki (Sofie Pfeifer/Elena Fumo) in bratcu Pepičku (Maria Vittoria Capaldo), ki iščeta hrano za bolno mamo in jima pomagajo proti brezsrdnemu potujočemu glasbeniku Brundibárju (Luca Tongiorgi) Vrabec (Irene Morpurgo), Maček (Teresa Fornasaro) in Pes (Marta Halupca/Elisabetta Chelleri). Modernistično, srednjeevropsko obarvano, barvito in mestoma tudi netonalno glasbo iz sredine prejšnjega stoletja, so sugestivno podajali zlasti mlajši omenjeni pevc. V skrbri tržaškega gledališča po pomladitvi in širjenju lastne publike gre pohvaliti tudi

Denis Novato / Pogovor ob 30-letnici igranja

“Izkupiček koncerta bo šel potrebnim otrokom!”

Priznani harmonikar Denis Novato bo v kratkem glavni pobudnik odmevnega dobrodelnega dogodka v Kopru. Na stadionu Bonifika bo 24. junija prijateljska tekma med ekipo Star team for children in Reprezentanco estradnikov Slovenije (RES). Precejšnje zanimanje vlada predvsem za prihod ekipe zvezd, ki v svojih vrstah lahko računajo na številne nekdane vrhunske športnike. Pokrovitelj te zvezdniške reprezentance pa je monaški princ Albert. Novato prireja tekmo ob 30. obletnici svojega delovanja.

Od kod ideja za to pobudo?

Ekipo “Star team for children” sta ustanovila Mauro Serra in princ Albert iz Monaka. Gre za pravo reprezentanco solidarnosti, s katero veliko sodelujem. Dogodek sem želel organizirati kot krono praznovanja 30. obletnice svojega delovanja. Osebam, kakršne so Serra, zaupam. Povedati moram predvsem, da sta delovanje in namen sredstev pri ekipi “Team for children” vedno zelo transparentna. Denar gre v pravo smer, za otroke.

Kako natančneje bo to urejeno pri pobudi, ki jo sami organizirate?

Ker bo dogodek v Kopru, bo del sredstev ostal na obali. Medijski pokrovitelj Radio Capris bo sodeloval pri izboru organizacije, ki bo prejela ta del sredstev. Šlo bo vsekakor za prijateljsko nogometno tekmo na stadionu Bonifika v Kopru. Nasproti si bosta stali “Star team for children” iz Monaka in Reprezentanca slovenskih estradnikov. Pred tekmo bo tudi nekaj glasbenih nastopov, celotno prireditev bo posnela slovenska nacionalna TV. Tekma

bo 24. junija. Pričakujem si in upam, da se bodo ljudje udeležili tekme. Stanje je danes težko, a sem kljub vsemu optimist.

Kdo sestavlja ekipo zvezd za otroke?

Gre predvsem za nekdane vrhunske športnike. Težko bi sicer zagotovil prisotnost kogarkoli, med bolj znanimi kandidati za nastop v Kopru pa so na primer smučar Kristian Ghedina, kolesar Claudio Chiappucci, nekdanji Milanov napadalec Marco Simone in Fiorentinin vratar Sebastian Frey. Njihov koordinator Mauro Serra je bil pilot F1 in formule Nascar. Na njihovi klopi pa naj bi sedel Claudio Ranieiri. Poleg tega bi lahko priklicali tudi nekaj še aktivnih nogometašev pri Interju.

Bi lahko bil med njimi tudi Slovenec Samir Handanović?

Ne vem. Veseli bi bili njegove prisotnosti, a nimam pojma, ali bo tudi on na tekmi. O imenih res ne bi rad govoril. Lahko pa povem še, da bomo imeli izvrstnega sodnika. Tekme se bo udeležil nekdanji tržaški mednarodni nogometni sodnik Fabio Baldas.

Kje so na voljo vstopnice?

Vstopnice bodo v prodaji v omrežju Eventima in na vseh drugih

prodajnih mestih. Cena je 12 evrov, zbrana sredstva gredo v dobrodelne namene. Sredstva gredo v Fundacijo Princa Alberta, oni potem z njimi upravljajo. Navadno gre za gradnjo bolnišnic

ali kaj podobnega.

Kako vam je uspelo skleniti dogovor s “Team for children” za to tekmo?

Pogojev za vzpostavitev sodelovanja je veliko: verodostojnost, dovoljšnja jamstva o resnosti projekta in o tem, da bo dogodek

navrgel določeno vsoto sredstev za dobrodelne namene.

Bo na tekmi tudi princ Albert iz Monaka?

Princ Albert ni potrdil prisotnosti. Njegov prihod bi namreč pomenil precej več obveznosti za organizacijo. Njegov prihod bi bil že protokolarni obisk, kar je precej bolj zahtevno. Lahko pa bi se zgodilo, da pride zasebno, torej mimogrede. On je vsekakor o tem obveščen, zadovoljen je, da bomo izpeljali tekmo.

Kako ste sploh prišli v stik s princem Albertom in ekipo Star team for children?

Prvič sem bil z njimi v stiku, ko je “Star team” nastopal v Sextnu. Takrat je bilo na vrsti smučanje. Povabili so me na večerjo, da bi jim igral. Potem sem bil v Montecarlju, v Val Badii. Skratka srečanj je bilo več. Pravkar sem bil tudi na prireditvi World match, prav tako v Montecarlju, v sklopu dirke za Formulo 1. Tam so igrali prijateljsko nogometno tekmo med Star teamom in piloti F1 in me povabili kot glasbenika. Redno me vabijo in tega sem vesel.

Ste bili v osebnem stiku tudi s princem Albertom?

Večkrat sem ga srečal, lepo sva se pogovarjala. On govori 6 ali 7 jezikov. Poznam ga uradno in poznam ga zasebno. Če je ob uradnih pri-

ložnostih nekoliko bolj zadržan, ker to veleva protokol, je zasebno zelo prijetna oseba.

Kaj pa drugi dogodki ob trideseti obletnici vaše kariere?

Redno koncertiranje seveda ohranjam, predvsem v nemških državah - v Nemčiji, Avstriji in

Švici. Maja sem na povabilo slovenskega veleposlaništva nastopil tudi v Indiji. Hkrati bom letos izdal svoj 33. album. Občasno me vabijo tudi na TV oddaje. Danes je vsekakor delo z mediji težje kot nekoč. Pogrešam predvsem nekdajne urednike. Danes se v medijih pojavlja, če odkupiš oglasni prostor. Veliko je komercializacije.

Katere oddaje in katere urednike pogrešate?

Rad bi omenil Jožeta Galiča, Smiljo Baranja, pa tudi Natalijo Verboten. Oni so predstavljali kakovostno glasbo in kakovostne izvajalce. Na TV so se pojavljali zmagovalci festivalov, skupine s določenim stažem. Danes pa je tega precej manj.

V Sloveniji so danes sinonim za narodno-zabavno glasbo Modrijani. Kako jih ocenjujete?

Modrijani so ljudski fenomen. To ni nič zgrešenega. Spoštujem jih. Obstajajo pa tudi drugi ansambli, ki so morda aranžmajske bolj dodelani. Te skupine ne pridejo v ospredje, ljudje sprejemajo včglasno petje in dinamični nastop, glasbeniki s kakovostno ponudbo pa ostajajo v ozadju. Odaj ni, nastopov ni več, ker je kupna moč organizatorjev manjša. Tudi v tujini se dinamike spreminjajo. Tam je zelo velika selekcija.

Kako se v teh dinamikah premikate vi?

Jaz sem dokaj neobremenjen. Nisem ansambel, nisem usmerjen v igranje na veselicah in na zabavah. Sem solist, precej sem naredil za razpoznavnost diatonične harmonike. Doma sicer manj nastopam. Občasno se sicer pojavljam, ciljno pa igram druge. Moje sodelovanje s fundacijo princa Alberta je precej pomembna zadeva. Nastopil sem pri papežu, na raznih športnih dogodkih. Večkrat sem nastopil na zaprtih dogodkih. Moj namen je diatonično harmoniko pripeljati v nove ambience.

Kakšni so novi ambienti?

Harmonika ni več samo ljudski

instrument. Glasbeniki čedalje bolj igrajo tudi na harmoniko zelo zahtevne skladbe. To, da sem v Indiji predstavil diatonično harmoniko, je precejšnja novost, ki si jo je bilo težko zamisliti še pred desetimi leti. Drugače igram na posameznih večerih. V teh primerih je pomemben pristop in repertor. Ne gre samo za narodno-zabavno glasbo. Harmonika ni samo to in to dejstvo skušam predstaviti svoji publiki. V zadnjih letih pogosto nastopam na Kitajskem in v Hong Kongu. Tam jim je harmonika zanimiva, ker ni elektronski instrument, temveč instrument na zrak.

Kako bi se sami opredelili v harmonikarskem smislu?

Jaz sem začel s harmoniko predstavljati žanre, ki niso bili narodno-zabavna glasba, pred drugimi. Glasba, ki sem jo preigraval pred 15 leti, je danes aktualna. Da ne bo pomote, nisem harmonikar, ki bi igral izključno klasično glasbo. Nikoli nisem skušal biti prestrogo klasični harmonikar, ampak še vedno nekoliko bolj ljudski.

Kje je torej srednja pot?

Ljudem moraš podajati glasbo, da začutijo energijo. Nekaj moraš pokazati, ne smeš igrati naučeno. Razumeti moraš, kaj želi publika. Pred kratkim sem bil na primer na avdienci pri papežu. Prosil me je, naj mu nekaj zaigram. Ni se mi zdelo primerno, da bi tam zaigral Golico, ker so še malo pred tem v istem prostoru igrale orgle. Izbral sem zato priredbo Pastirčka, pesmi, ki jo je za klarinet napisal Vilko Avsenik.

Kako je pravzaprav prišlo do tega vašega nastopa?

V Vatikan me je povabilo slovensko veleposlaništvo pri Svetem sedežu. Udeležil sem se avdienco, s papežem sva izmenjala nekaj besed. Izročil sem mu darilo. Harmoniko sem s seboj vzel samo simbolično, ker ni bilo predvideno, da bi igral. K temu me je povabil sam papež. Bilo je visoko nad pričakovanji.

kl

Komentar

Z odgovornostjo v pobudo za referendum o drugem tiru

V zvezi z izgradnjo drugega tira Divača-Koper smo bili državljani priča pravi demonstraciji zmede, nerazumljivih preobratov in nekompetence slovenskih oblasti. Najprej so pristojni akterji dvajset let razglašali drugi tir za prioriteten strateški projekt Slovenije. Potem je najmanj troje prometnih ministrov požrlo svoje obljube, da se bo izgradnja začela v njihovem mandatu. Sledil je zmeden pristop sedanje vlade k temu projektu desetletja, ko nas je minister Gašperšič šokiral z izjavo, da drugega tira ne bomo potrebovali vsaj še 30 do 40 let. Na kar je čez noč brez kakršnegakoli javnega pojasnila ali opravičila zamenjal ploščo ter sta s Cerarjem celo vezala svoj mandat na skorajšnji začetek gradnje (jeseni 2017). Sledila je ponudba več različnih modelov izgradnje, in sicer v obliki javno-zasebnega partnerstva, prek ustanovitve holdinga Luka Koper-Slovenske železnice in na koncu prek javno-javnega

partnerstva, ki so jih tako stroka kot tudi dve imenovani gospodarski organizaciji zavrnila kot neprimerne in nesprejemljive. Vendar je minister vztrajal pri zadnjem modelu, kateremu je bil prilagojen in tudi sprejet ustrezeni zakon, ki ga ob stroki ne podpirajo ne Gospodarska zbornica Slovenije ne obrtno podjetniška zbornica, kot tudi ne Luka Koper in številne civilnodružbene organizacije. In, da bo mera polna, je zakon sprožil pobudo o odklonilnem zakonodajnem referendumu. V tej nastali zmešnjavi so ljudje zbegani in ne vedo, kaj narediti. Zahteva po opustitvi sedanje trase in projektiranje nove deluje šokantno. Še zlasti spričo že neštetokrat ponovljene in splošno sprejete ugotovitve, da se z gradnjo mudi, ker postaja sedanja proga zasičena in Luka že zdaj

izgublja pomembne tovore, ker jih ni sposobna v primernem času pripeljati do naslovnikov. Pri čemer si ljudje postavljajo tudi

vprašanje, kaj časovno pomeni potisniti vso stvar spet na začetek. V javnosti se omenja 5 do 7 let dodatne

zamude pri izgradnji. In kolikšna bo gospodarska škoda, ki bo pri tem nastala? To je udarni argument vlade in bo tudi eden resnih zadržkov pri odločanju ljudi, zato jim je treba ponuditi prepričljive odgovore. Ob trditvah, da naj bi bila dosedanja trasa zgrešena, pa se ljudje sprašujejo, kaj so počele projektantske ekipe in vse dosedanje vlade, da so se pri

zadnjih dvajset let, odkar je bila sedanja trasa zarisana. Tudi na to je treba imeti pripravljene jasne odgovore. V tem primeru izpade neodgovorno tudi dejstvo, da je bilo po podatkih medijev v sedanjo traso vloženih že okrog 60 mio evrov (izbor trase, projektiranje, priprava dokumentacije, odkup zemljišč idr.). In še najbolj begajo ljudi trditve, da je dosedanja trasa, čeprav zgolj enotirna, še enkrat dražja od možne alternativne (npr. Duhovnikove) dvotirne trase. To je najtežji argument v korist pobudnikov referenduma in ga je treba temeljito izkoristiti. Motilna in škodljiva za slovensko gospodarstvo je tudi konstrukcija financiranja, ker so nekateri njeni viri (npr. Madžarski vložek) bistveno dražji od trenutne cene kapitala na mednarodnih finančnih trgih. In, končno, ogroža zakon konkurenčnosti Luke in slovenskih kamionskih prevoznikov z uzakonitvijo posebnih pribitkov na luško pretovornino in cestnino. Sporna bi naj bila tudi

ustanovitev podjetja T2DK idr. Na vsa ta vprašanja in dileme je treba javnosti ponuditi poštene in razumljive odgovore, navesti in soočiti temeljna dejstva in argumente obeh strani. Po anketah sodeč namreč prek 80% ljudi podpira izgradnjo drugega tira in jih bo vlada poskušala naščuvati proti pobudnikom referenduma. Zato jim je treba ponuditi razumljive in tehtne argumente, da se lahko odgovorno in pravilno odločajo. Brez vsega tega bo referendum najmanj razvrednoten in spremenjen v navadno tombolo ali pa kar izgubljen. Ne smemo teh vprašanj in dilem odpraviti z levo roko in loviti glasove s ceneniimi populističnimi slogani. Pogosto izražena grožnja, da bo drugi tir ponovitev polomije, imenovane TEŠ6, npr. ni noben argument proti gradnji, ker ljudje vedo, da se bodo pijavke poskušale prisesati na sleherni večji projekt, v kakršnikoli režiji bo že grajen. Vendar bodo lahko uspešne le v primeru, če bomo vodenje projekta in nadzor nad njim zaupali nesposobnim in koruptibilnim ljudem. Zato pristopajmo k pobudi za referendum z vso odgovornostjo, da bo res državotvorni akt, ne pa gostilniško prerekanje.

Milan Gregorič